

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**Příběh dětského ochotnického divadla v Mýtě
a jeho edukační funkce na 1. stupni ZŠ**

Diplomová práce

Mgr. Gita Pálková

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PaedDr. Jiří Staněk, CSc.

PLZEŇ 2020

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni,..... 2020

.....

vlastnoruční podpis

Děkuji PaedDr. Jiřímu Staňkovi, CSc. za veškerou odbornou pomoc a osobní podporu při tvorbě této diplomové práce.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta pedagogická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Gita PÁLKOVÁ**
Osobní číslo: **P17M0020K**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základní školy**
Název tématu: **Příběh dětského ochotnického divadla v Mýtě a jeho edukační funkce na 1. stupni ZŠ**
Zadávající katedra: **Katedra českého jazyka a literatury**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce bude sepsání historie dětského ochotnického divadla v Mýtě a didaktická aplikace tématu v ročnících 1. stupně ZŠ Mýto. Studentka naváže na svoji bakalářskou práci z roku 2012 Historie ochotnického divadla v Mýtě.

Struktura práce:

1. Zrod a historie souboru
2. Repertoár
3. Osobnosti
4. Reflexe (ohlasy)
5. Didaktická aplikace jejíž

Studentka využije při práci nejen odbornou literaturu, ale i dostupné prameny v Pamětní síni města Mýta a především vzpomínky pamětníků i zkušenosti samotných žáků 1. stupně mýtské základní školy.

Rozsah grafických prací: **není stanoven**

Rozsah kvalifikační práce: **40 normostran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

- ADAMEC, Bohumil. *Kronika divadelního souboru J.K. Tyla : 1969-1990*. nevydána. Mýto, 1999.
- CÍSAŘ, Jan a kol. *Cesty českého amatérského divadla*. 1. vyd. Praha : IPOS, 1998. ISBN 80-7068-129-2.
- CIRONIS, Petros. *Národní divadlo a Rokycansko*. 1. vyd. Rokycany : ONV, 1984.
- KARÁSEK, Josef. *Historie divadelních ochotníků v Mýtě*. 1. vyd. Mýto : Kulturně historický sbor k 110tému výročí založení divadelních ochotníků J.K. Tyl v Mýtě, 1977.
- Kol. *Bibliografie českého amatérského divadla*. 1. vyd. Praha : IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1999. 214 s.
- SMAŽÍK, František. *Ochotnické divadelnictví v přehledech a obrazech*. 1. vyd. Praha : Pragotisk, 1943. 154 s.

Vedoucí diplomové práce: **PaedDr. Jiří Staněk, CSc.**
Katedra českého jazyka a literatury

Datum zadání diplomové práce: **25. října 2018**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. června 2020**

RNDr. Miroslav Randa, Ph.D.
děkan

Prof. PhDr. Viktor Viktora, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 21. prosince 2018

Obsah

1 ÚVOD.....	7
2 HISTORIE DIVADELNÍCH OCHOTNÍKŮ V MÝTĚ.....	10
2.1 VZNIK DIVADELNÍHO SPOLKU V MÝTĚ.....	10
2.2 ČINNOST OCHOTNÍKŮ V DOBĚ MEZIVÁLEČNÉ A ZA DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY.....	12
2.3 ČINNOST MÝTSKÝCH OCHOTNÍKŮ V 50. A 60. LETECH 20. STOLETÍ.....	13
2.4 ČINNOST OCHOTNÍKŮ V DOBĚ PŮSOBNÍ BOHUMILA ADAMCE.....	15
2.5 OBNOVENÍ DIVADELNÍHO SPOLKU J. K. TYLA V MÝTĚ.....	17
3 DĚTSKÝ DIVADELNÍ SOUBOR PLAMÍNEK.....	19
3.1 POČÁTKY DĚTSKÉHO OCHOTNICKÉHO DIVADLA V MÝTĚ.....	19
3.2 DDS PLAMÍNEK MÝTO.....	22
3.3 OSOBNOSTI DĚTSKÉHO DIVADELNÍHO SOUBORU PLAMÍNEK.....	25
3.4 POSLEDNÍ PŘEDSTAVENÍ DDS PLAMÍNKU.....	29
4 DRAMATICKÝ KROUŽEK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V MÝTĚ.....	31
4.1 DROBNÝ VÝZKUM.....	33
5 PROJEKT.....	35
5.1 DRAMATICKÝ KROUŽEK NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE V CHEZNOVICÍCH.....	35
5.2 DIVADLO VS. DRAMATICKÁ VÝCHOVA – UVEDENÍ DO TEORIE DIVADLO HRANÉHO DĚTMI A DRAMATICKÉ VÝCHOVY.....	36
5.3 ÚVODNÍ SETKÁNÍ DK 3. ŘÍJNA 2019.....	38
5.4 DRUHÁ LEKCE DK 10. ŘÍJNA 2019.....	41
5.5 NÁCVIK INSCENACE.....	43
5.6 NAŠE PRKNA, KTERÁ ZNAMENAJÍ SVĚT.....	46
6 ZÁVĚR.....	50
7 RESUME.....	53
8 SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY.....	56
8.1 SEZNAM PRAMENŮ.....	56
8.2 SEZNAM MONOGRAFIÍ.....	57
8.3 SEZNAM PERIODIK.....	58
8.4 INTERNETOVÝ ZDROJ.....	59
8.5 ORÁLNÍ SVĚDECTVÍ.....	59
9 SEZNAM PŘÍLOH.....	60

1 Úvod

Když jsem se rozhodovala pro téma své diplomové práce, byla jsem si jista, že jím bude Dětský divadelní soubor Plamínek. Ve své bakalářské práci jsem se věnovala dějinám J. K. Tyla v Mýtě, v první diplomové práci plzeňským ochotnickým spolkům, a proto bylo logické se nyní soustředit na mýtský dětský soubor, neboť to bylo jediné s divadelnického tématu, které jsem ještě neprozkoumala. Sama jsem členkou Divadelního spolku Josefa Kajetána Tyla Mýto (dále jen DS J. K. Tyl) od jeho obnovení roku 2004. Okamžitě po zadání tématu jsem začala zjišťovat, zda vůbec existuje více materiálu, než jsem objevila ještě před zadáním. Zprvu jsem byla trochu zaskočená, neboť pramenů k tématu dětského divadla je opravdu poskrovnu, ale velkou pomoc mi poskytlí mí divadelní kolegové svými vzpomínkami. Koncepce diplomové práce se začala rýsovat ve zřetelných hranicích, což mě povzbudilo do další práce.

Hlavním cílem předkládané diplomové práce je sepsání příběhu Dětského ochotnického spolku Plamínek a seznámení s jeho repertoárem a významnými osobnostmi. Vzhledem k mnou studovanému oboru je nutné do práce zařadit i projektovou část, která sleduje, jak se téma dotýká žáků na prvním stupni základní školy. Proto jsou součástí práce i kapitoly zabývající se Dramatickým kroužkem při Základní škole Mýto a Dramatickým kroužkem při Základní škole a mateřské škole Cheznovice.

Mnohé osobnosti, které účinkovaly v DDS Plamínku, byly také členy dospělého ochotnického souboru v Mýtě, proto je v práci zařazena i kapitola zabývající se dějinami DS J. K. Tyla Mýto. Při psaní zmíněné části jsem vycházela především ze své bakalářské práce, kterou jsem úspěšně obhájila v roce 2012 na Katedře historie Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni.¹ V té době jsem samozřejmě ještě nebyla vdaná, proto je bakalářská práce citována pod mým rodným příjmením, Gita Schneiderová. Bakalářská práce mi pomohla především v orientaci v pramenech a literatuře o mýtském divadelním spolku. Již jsem věděla, ve které knize či složce mám hledat kterou informaci. Také jsem měla k dispozici vypracovaný chronologický přehled významných událostí mýtského divadelního spolku. První kapitolu lze nazvat stručným výtahem mé bakalářské práce.

Největší přínos diplomové práce spatřuji v prezentaci dějin DDS Plamínku, neboť

¹ SCHNEIDEROVÁ, Gita. *Historie ochotnického divadla v Mýtě*. Plzeň, 2012. bakalářská práce (Bc.). ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI. Fakulta pedagogická.

toto téma dosud nebylo vůbec zpracováno a osobnost Marie Vinšové, režisérky mýtského dětského souboru, byla v dostupné literatuře mnohdy zcela opomenuta.

Divadelními ochotníky v Mýtě se zabývala již Vladana Poláčková.² Poláčková se sice věnovala dějinám divadelních ochotníků v Mýtě, ale soustředila se na zhodnocení repertoáru spolku, dramaturgii souboru, režii a scénografii.

Samotnými dějinami divadelního ochotnického spolku v Mýtě se zabývá publikace *Historie divadelních ochotníků v Mýtě*³ od Josefa Karáska, dalším stěžejním zdrojem informací je *Kronika DS J. K. Tyla*⁴ Bohumila Adamce. Obě dvě díla jsou však subjektivně zabarvená, protože oba zmínění pánové se divadlu věnovali dlouhou část svého života.

Při sestavování dějin spolku po jeho obnovení roku 2003 jsem využila městské noviny, tzv. Zpravodaj města Mýta. Ve starých vydáních jsem našla inzeráty i články, které obsahovaly informace o tom, kdy se poprvé objevil návrh na obnovení spolku nebo kdy se uskutečnily premiéry jednotlivých inscenací. Činnost spolku jsem poté uspořádala pomocí vlastních vzpomínek, fotografií i spolupráce mých divadelních kolegů.

Při sestavování příběhu dětského ochotnického spolku jsem objevila jediný pramen, který mi pomohl, a to *V. spolkovou knihu DS J. K. Tyla*⁵. Mnohem cennější byla tedy pro tvorbu diplomové práce orální svědectví mých hereckých kolegů Lenky Bartošové a Václava Moravce. Ačkoli jsem opakovaně žádala i své ostatní kolegy o spolupráci, další setkání se bohužel již neuskutečnila. Cenné poznatky o osobnosti režisérky DDS Plamínku mi poskytly její dcera a vnučka, Alena Trojanová a Pavla Wachsmánová. Dalším významným orálním svědectvím byl rozhovor s vedoucí Dramatického kroužku při ZŠ Mýto Ditou Kleinhamptovou, která mi také pomohla při dotazníkovém průzkumu žáků, kteří kroužek navštěvují.

Projektová část se zabývá, jak již bylo zmíněno výše, průběhem nácviu inscenace Dramatickým kroužkem při ZŠ a MŠ Cheznovice. Vzhledem k tomu, že jsem s vedením divadelního kroužku neměla zatím žádné zkušenosti, rozhodla jsem seznámit se s teorií dramatické výchovy. Využila jsem odborné monografie *Divadlo a výchova*⁶ od Silvy

² POLÁČKOVÁ, Vladana. *Amatérské divadlo v Mýtě*. Diplomová práce. ZČU, FPE, KČJ. Plzeň, 1993.

³ KARÁSEK, Josef. *Historie divadelních ochotníků v Mýtě*. 1. vyd. Mýto: Kulturně historický sbor k 110tému výročí založení divadelních ochotníků J.K. Tyl v Mýtě, 1977.

⁴ ADAMEC, Bohumil. *Kronika divadelního souboru J.K.Tyla: 1969-1990*. nevydána. Mýto. 1999.

⁵ *V. spolková kniha*, 1946 – 1983, uložena v Pamětní síni města Mýta, bez sign.

⁶ MACKOVÁ, Silva. *Divadlo a výchova*. 1. vyd. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2016. ISBN 978-

Mackové a *O divadle (nejen) pro děti*⁷ od Ludřka Richtera. V prvních dvou setkání našeho dramatického kroužku se mi pomocnou literaturou stala *Metodika dramatické výchovy*⁸ od Evy Machkové. Upravenou verzi „Sněhové královny“, kterou žáci DK nacvičili pod mým vedením, jsem objevila v publikaci *Hrajeme pohádky z celého světa*⁹ od Evy Cílkové.

80-7460-101-9.

⁷ RICHTER, Luděk. *O divadle (nejen) pro děti*. 1. vyd. Praha: Společenství pro pěstování divadla pro děti a mládež, 2006. ISBN 978-80-902975-6-0.

⁸ MACHKOVÁ, Eva. *Metodika dramatické výchovy*. 13. vyd. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2015. ISBN 978-80-7068-298-2.

⁹ CÍLKOVÁ, Eva. *Hrajeme pohádky z celého světa*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-695-7.

2 Historie divadelních ochotníků v Mýtě

2.1 Vznik divadelního spolku v Mýtě

Mýtský divadelní spolek má v městečku již dlouholetou tradici. Byl založen 10. srpna 1863 jako Družstvo divadelních ochotníků v Mýtě. Prvním režisérem se stal František Velek, který se také zapřičinil o samotný vznik spolku. Hned v prvním roce činnosti ochotníci uvedli tři představení, jednalo se o hry „Muž bez ženy“, „Klobouk“ a „Husička z podhájí“.¹⁰

Ve svých počátcích byli divadelní ochotníci velice aktivní. Z pramenů jsem se dověděla, že ne všechna představení se konala pro čistý výtěžek samotného spolku, ale některé příjmy ochotníci věnovali na podporu různých kulturních a tělovýchovných organizací, např. 10. února 1867 bylo sehráno divadelní představení „Chudý písničkář“ od Josefa Mikuláše Bolehlavského ve prospěch cerhovického ochotnického divadla. Pravidelně také spolek věnoval část svého výtěžku na obuv a jídlo chudým dětem, které navštěvovaly mýtskou základní školu.¹¹

Na počátku 70. let 19. století divadelní činnost mýtských ochotníků patrně ochabla. Až do konce 90. let 19. století jsou prameny neúplné a nelze z jistotou říci, zda byl vůbec divadelní spolek v Mýtě aktivní.¹²

Jedno z úspěšných období mýtského divadelního spolku nastalo po příchodu Josefa Knoblocha, který roku 1898 nastoupil na místo obvodního lékaře v Mýtě.¹³ O jeho aktivitě v divadle vypovídá zápisník z let 1898 – 1938, ve kterém jsou zaznamenány veškeré inscenace, které režíroval a údaje o příjmech i výdajích. První hra, kterou spolek představil pod jeho vedením, byla „Svatební noc bez nevěsty“ roku 1898.¹⁴

Během této etapy bylo opatřeno stálé jeviště v městské radnici. Knobloch také přispěl ke stavbě sokolovny, v níž dne 23. srpna 1931 započala nová éra mýtského

¹⁰ Kol. 700 let města Mýta: 1296-1996, s. 45-61.

¹¹ Pamětní síň města Mýta, 1. spolková kniha Družstva divadelních ochotníků v Mýtě, 1863 – 1896, s. 158 a 160, bez sign.

¹² Pamětní síň města Mýta, I. spolková kniha Družstva divadelních ochotníků v Mýtě, s. 165, bez sign.

¹³ LANGER, Jan. *Vzpomínková řeč na desetiletém výročí úmrtí Josefa Knoblocha*. 1848, uloženo v Pamětní síni města Mýta, bez sign.

¹⁴ Tamtéž.

ochotnického divadla Jiráskovou „Lucernou“. Knobloch přivedl na mýtské jeviště za dobu 40 let přes 200 divadelních inscenací.¹⁵

Roku 1900 se ochotníci rozhodli pro změnu jednoty ve spolek. Forma spolku členům určovala jasné povinnosti, ale i mnohé výhody, např. možnost ponechat si čistý zisk z představení.¹⁶ Ochotníci aktivně uváděli nové inscenace až do vypuknutí války. První světová válka úplně přerušila činnost spolku, protože mnoho členů odešlo bojovat.¹⁷

¹⁵ LANGER, Jan. *Vzpomínková řeč na desetiletém výročí úmrtí Josefa Knoblocha*. 1848, uloženo v Pamětní síni města Mýta, bez sign.

¹⁶ Pamětní síň města Mýta, *Pozvání ke schůzi na přeměnu družstva ve spolek*, 30. 4. 1900, bez sign.

¹⁷ Pamětní síň města Mýta, *Soukromý zápisník dr. Knoblocha*, 1898 – 1938, bez sign.

2.2 Činnost ochotníků v době meziválečné a za druhé světové války

Po první světové válce se členem divadelního ochotnického spolku Tyl stal Jan Langer. Jeho první velkou rolí byl Napoleon ve hře „Madame Sans Gêne“ od autorů Victoria Sardou a Émila Moreau, kterou mýtští ochotníci nacvičili pod vedením Josefa Knoblocha.¹⁸

Po odchodu dr. Knoblocha ochotnický divadelní spolek Tyl navázal spolupráci s Dělnickým ochotnickým spolkem, který byl založen již roku 1893. Prvním společným představením se stal Čechův „Lešetínský kovář“ s premiérou 1. května 1921.¹⁹

Z období 20. a 30. let se nedochovaly téměř žádné prameny, přesto je toto období ve veškeré mnou prostudované literatuře označováno jako nejpłodnější. Jedním z mála pramenů je III. spolková kniha.

23. srpna 1931 přemístil spolek svou činnost do nově postavené sokolovny.²⁰ O dva roky později oslavil spolek několik jubileí. 125. výročí narození J. K. Tyla uctil spolek 4. června jeho hrou „Paní Marjánka, matka pluku“ a 27. srpna divadelníci sehráli představení „Naši furianti“ od L. Stroupežnického k připomenutí sedmdesátiletého trvání spolku a pětatřicetileté činnosti dr. Knoblocha na postu režiséra.²¹

Po úmrtí doktora Knoblocha, roku 1938, na post režiséra nastoupila paní Marie Ungermannová, ale krátce nato začala druhá světová válka.²² Navzdory veškerým omezením německých okupantů byli mýtští ochotníci schopni uvést na jeviště ročně čtyři hry.²³

Roku 1945, po ukončení války, mýtští divadelníci obnovili spolupráci Ochotnicko-čtenářské jednoty Tyl a Dělnického ochotnického spolku v Mýtě a nacvičili první společné představení v osvobozené vlasti.²⁴

¹⁸ Pamětní síň města Mýta, *Soukromý zápisník J. Langra*, rok neuveden, bez sign.

¹⁹ Pamětní síň města Mýta, *III. spolková kniha*. Zápisy ze dnů 13. 3. 1920 a 19. 4. 1922, bez sign.

²⁰ Sokolovna byla společným majetkem Sokola a Ochotnicko – čtenářské jednoty Tyl.

²¹ Pamětní síň města Mýta, *III. fascikl J. Langra*, projev A. Veverky při 70. výročí činnosti spolku, s. 1–4, bez sign.

²² POLÁČKOVÁ, V. *Amatérské divadlo v Mýtě*, s. 38.

²³ Pamětní síň města Mýta, *Spolkové knihy, zápisy z let 1939 – 1945*, bez sign.

²⁴ Pamětní síň města Mýta, *Dopis adresovaný Ochotnicko – čtenářské jednotě Tyl v Mýtě*, ze dne 8. 7. 1945, bez sign.

2.3 Činnost mýtských ochotníků v 50. a 60. letech 20. století

Kulturní život v osvobozené Československé republice reagoval na politické události. V březnu 1948 byl schválen divadelní zákon, který mimo jiné stanovil, že ochotnické divadlo je rovnocenným partnerem divadla profesionálního, protože obě mají stejný cíl.²⁵

Rok 1948 byl pro mýtské ochotníky významný především 85. výročí existence spolku, které bylo oslaveno ve velkém sále sokolovny. Sešlo se zde 71 členů souboru a byla pronesena slavnostní řeč Janem Langerem o historii spolku.²⁶

O rok později se mýtské ochotníky dohodli na spojení Ochotnicko-čtenářské jednoty Tyl a Dělnického ochotnického spolku. Schůze pro projednání spojení spolku a jednoty se uskutečnila v neděli 2. října 1949.²⁷

Sloučení ochotnických divadelních těles však nebylo zdaleka tak jednoduché, jak by se mohlo zdát. Kolem režiséra Emanuela Kuncce, který vedl Ochotnicko-čtenářskou jednotu Tyl, se srocovala spíše skupina vzdělanějších občanů, zatímco v Dělnickém ochotnickém divadle působili především dělníci. Vzhledem k politickým událostem se proto název spojeného spolku stal jakýmsi kompromisem, kde byl dán důraz na slovo dělnický. Vznikl tak Dělnický ochotnický spolek J. K. Tyl v Mýtě.²⁸

50. léta lze označit jako éru her J. K. Tyla, na jehož počest se nacvičilo bezpočet jeho divadelních inscenací. Ani z tohoto období není k dispozici mnoho pramenů. Velkou oporou při psaní historie se mi stalo orální svědectví paní Marty Pálkové, babičky mého manžela. Paní Marta Pálková se narodila roku 1933 v Českých Velenicích. V šesti letech se se svojí rodinou přestěhovala do Mýta. Ochotnickému divadlu se věnovala od roku 1949 zhruba následujících dvacet let. Poslední inscenací, ve které hrála, bylo divadelní drama „Julius Fučík“ od Oty Zelenky roku 1974.

Významnou událost oslavilo mýtské ochotnicko v roce 1963, a to sté výročí založení spolku. U této příležitosti divadelníci nacvičili hru „J. K. Tyl“

²⁵ Pamětní síň města Mýta, *Upozornění ÚMDOČ na roční výročí divadelního zákona*, Praha 11. 3. 1949, bez sign.

²⁶ Pamětní síň města Mýta, *Zápis ze slavnostní schůze OČS Tyl*, 10. 10. 1948, bez sign.

²⁷ Pamětní síň města Mýta, *Výzva Dělnického ochotnického spolku ze dne 7. 7. 1949*, bez sign.

²⁸ Orální svědectví M. Pálkové, 17. února 2012, Mýto.

od F. F. Vamberka s premiérou 31. července. Následující den zahájil slavnostní schůzi proslov Josefa Karáska, který se stal další významnou osobností mýtského divadelního spolku a mimo jiné sám sepsal historii mýtského divadla. Následovalo vystoupení mužského sboru se Smetanovými skladbami „Nekamenujme proroky“ a „Kdo v zlaté struny zahrát zná“. Publiku byla také představena „Slavnostní ouvertura“, kterou speciálně pro mýtské ochotníky zkomponoval Josef Martovský již roku 1919.²⁹

Kulturní život v Mýtě samozřejmě reagoval na politické události. Proto i ochotnický spolek musel projít organizační změnou. Vznikl Sdružený klub pracujících (dále SKP), jehož ustanovující schůze se konala 16. ledna 1967. SKP se ujal povinnosti dbát o kulturní život v Mýtě. Mimo jiné měli opět začít fungovat mýtské ochotníky, z čehož můžeme odvodit, že po roce 1963 byla jejich činnost zastavena.³⁰

Při procházení zápisů ze schůzí SKP jsem se dověděla, že roku 1968 byl založen divadelní kroužek panem Pavlíkem. Z toho vyplývá, že divadelní kroužek navazuje na tradici mýtských ochotníků, a vzniká v rozmezí let 1967-1968. Následujícího roku se k mýtskému ochotnictvu připojila jedna z nejdůležitějších osob místní divadelní historie.³¹

²⁹ Pamětní síň města Mýta, Originální partitura s příloženým věnováním a proslovem J. Karáska, bez sign

³⁰ Osobní archiv autorky, Zápis z ustavující schůze SKP, 16. 1. 1967.

³¹ Osobní archiv autorky, Zápis ze schůze SKP Mýto ze dne 26. 9. 1968.

2.4 Činnost ochotníků v době působení Bohumila Adamce

Rok 1969 je významný především nástupem režiséra Bohumila Adamce (1924, Praha – 2007, Plzeň). Pan Adamec se věnoval profesionálnímu zpěvu a divadlu od roku 1951. Koncem 60. let musel z politických důvodů divadlo opustit. Přestěhoval se do Mýta a začal pracovat jako vedoucí závodní jídelny Kovosvit Holoubkov a v zámečnické dílně Komunálního podniku Mýto.³²

Roku 1969 měli divadelníci sehrát představení k 100. výročí založení požární ochrany v Mýtě. Jaroslav Karásek, tehdejší režisér mýtských ochotníků, vybral hru „Čest hasičstvu“ od Ladislava Peška. Bohuslav Adamec upravil text i děj této hry. Během nacvičování představení převzal pan Adamec i samotnou režii. Premiéra se uskutečnila 29. června 1969.³³

Pan Adamace působil na postu režiséra až do konce 80. let minulého století. Mezi nejúspěšnější hry, které mýtský divadelní spolek pod vedením Bohumila Adamce nastudoval, lze jednoznačně považovat hru „Julius Fučík“. Inscenace od Oty Zelenky měla u diváků i kritiky nebývalý ohlas. Zvuk k představení byl natočen v nahrávacím studiu v Praze Bohnicích.³⁴

Ze zápisů schůzí SKP jsem se dověděla, že mýtský divadelní soubor měl každý rok obdobný plán činnosti.³⁵ Spolek měl nacvičit minimálně jednu divadelní hru, představit ji jednou v Mýtě jako premiéru a poté v okolních obcích v rámci výměnných představení. Každoročně mýtský divadelní spolek organizoval přehlídku ochotnických souborů přímo v Mýtě. „Festival“ se tradičně konal v měsíci květnu. Tyto přehlídky byly pořádány až do konce 80. let.³⁶

Zmiňme alespoň ještě jednu významnou inscenaci. Roku 1980 secvičili ochotníci komedii „Golem“ od Jana Wericha a Jiřího Voskovce. „Golem“ je relativně náročná hra a její nacvičování doprovázela nechuť k vyšším nárokům, jež na herce kladl režisér Adamec. Poklesla docházka herců a nastala celková krize souboru, která vyvrcholila

³² KREJČÍKOVÁ, Lenka. Bohumil Adamec a Mýto. In *Podbrdské noviny*, 2007, roč. 15, č. 7, s. 7.

³³ ADAMEC, B. *Zápisník: Příprava na kroniku ochotnického divadla*, originál uložen v Pamětní síni města Mýta, bez sign.

³⁴ Pamětní síň města Mýta, *Podklady k hodnocení spolku u příležitosti 120. výročí spolku*, s. 7.

³⁵ Osobní archiv autorky, *Návrh dohody MěNV v Mýtě a SKP v Mýtě na rok 1977*.

³⁶ Osobní archiv autorky, *Zpráva o činnosti SKP za 2. pololetí roku 1977*.

počátkem devadesátých let.³⁷

Bohumil Adamec doufal, že krizi soubor překoná. Během 80. let se ale situace natolik zhoršila, že na počátku 90. let vygradovala v ukončení činnosti ochotníků. Bohumil Adamec byl dle svých poznámek velice zklamaný, ale v roce 1999, kdy zpětně psal divadelní kroniku, ještě netušil, že se blíží obnovení mýtského divadelního spolku.³⁸

³⁷ Pamětní síň města Mýta, *Podklady k hodnocení spolku u příležitosti 120. výročí spolku*, s. 11.

³⁸ ADAMEC, Bohumil. *120 let výročí činnosti od roku 1969 – 1983*, s. 5.

2.5 Obnovení Divadelního spolku J. K. Tyla v Mýtě

Na počátku 21. století se v Mýtě objevily snahy znovu oživit tradici mýtského ochotnického divadla.³⁹ První inscenací, kterou obnovený divadelní soubor představil, se stala komedie „Jelen v Laguně“ od Alda di Benedetti, s premiérou dne 22. dubna 2005.⁴⁰

Podobně jako v minulosti se ochotníci podíleli na přípravě a organizaci nejrůznějších oslav a výročí. Hned první rok po obnovení činnosti probíhaly oslavy 100. výročí jmenování Mýta městem.⁴¹ Městský úřad připravil masivní oslavy ve dnech 9. - 11. června doprovázené kulturními a sportovními akcemi. DS J. K. Tyl sehrál při této příležitosti scénku „O jmenování Mýta městem“.⁴²

Rok 2006 ochotníci započali založením nové tradice DS J. K. Tyla, kterou se stal ochotnický ples v maskách. Každý ples měl určité téma, k němuž se vázala výzdoba a soutěže prostupující celým večerem, ale i vtipná scénka připravená naším souborem.⁴³

Další nově založenou tradicí se stalo vystoupení ochotníků na Vojtěšské pouti, která se koná v neděli po svátku svatého Vojtěcha, tj. na konci dubna, přičemž divadelníci vystupují vždy odpoledne toho dne u kapličky jmenovaného světce. Roku 2007 mýtští ochotníci u kaple odehráli ukázkou z připravované pohádky Václava Čtvrta „Jak se stal Rumcajs loupežníkem“. Premiéra pohádky se uskutečnila 1. prosince.⁴⁴

Nejnovější tradicí DS J. K. Tyla v Mýtě se stala přehlídka ochotnických spolků „Mýtský divadelní podzim“, která navazuje na tradici z 80. let. V minulém roce se uskutečnil již pátý ročník této nesoutěžní divadelní přehlídky. Účastní se jí každoročně čtyři hostující soubory. Pravidelně jsou součástí přehlídky dvě představení pro dospělé a dvě pro děti.⁴⁵

Významné jubileum oslavil DS J. K. Tyl 14. září 2013, kdy byly zahájeny oslavy 150. výročí založení ochotnického divadla v Mýtě. K tomuto výročí nechal náš soubor

³⁹ *Zpravodaj města Mýta*. roč. 3., č. 2. Mýto: Městský úřad, 2003.

⁴⁰ Tamtéž, roč. 5., č. 1., 2005.

⁴¹ Listina, potvrzující jmenování Mýta městem, byla vydána 7. června 1905 a podepsána císařem Františkem Josefem I.

⁴² <http://www.divadlomyto.cz/foto/100-let-mesta-myta-2005/6>, dost. 10. 3. 2020.

⁴³ ADAMEC, B., PÁLKOVÁ, G. *Kronika divadelního souboru J. K. Tyla 1969 – 1999, od r. 2005*. nevydána.

⁴⁴ Tamtéž

⁴⁵ <http://www.divadlomyto.cz/aktualne/mytsky-divadelni-podzim-2019/64>, dost. 10. 3. 2020.

vyrobit speciální upomínkové skleničky a etikety. Během září proběhla nesoutěžní divadelní přehlídka. Oslavy byly ukončeny 12. října celovečerním filmovým dokumentem z mýtských divadelních akcí, který režíroval Miloš Pšenička a moderovala jsem jej já s divadelní kolegyní Janou Ježkovou. Mimo jiné u této příležitosti Městský úřad vydal brožuru o historii divadelního spolku, která vycházela přímo z mé bakalářské práce, a konala se výstava ve foyer mýtského divadla.⁴⁶

Poslední uskutečněnou premiérou našeho spolku se stala pohádková komedie „Jak to bylo s Růženkou“ od Stanislava Tomka, a to 30. listopadu pro dospělé a 1. prosince pro dětské diváky. V současné době probíhají zkoušky kontroverzní komedie „Ach, ta něha našich dam“ od Jeana – Clauda Danauda. Původní předpokládané datum premiéry této inscenace bylo stanoveno na 15. května 2020.⁴⁷

⁴⁶ ADAMEC, B., PÁLKOVÁ, G. *Kronika divadelního souboru J. K. Tyla 1969 – 1999, od r. 2005.*

⁴⁷ Tamtéž.

3 Dětský divadelní soubor Plamínek

3.1 Počátky dětského ochotnického divadla v Mýtě

Hlavním tématem mé diplomové práce je historie dětského divadelního ochotnického spolku. Jeho dějiny jsou však pevně spjaty s historií „dospěláckého“ spolku, proto nemohly být opomenuty. Stěžejním pramenem při psaní historie dětského ochotnického divadla se mi stala V. spolková kniha divadelního spolku Tyl. Obsahuje pravidelné zápisy schůzí od roku 1946 do roku 1949, poté jsou informace kompletní opět až od roku 1966. Z úvodního zápisu z r. 1966 vyplývá, že generace činných ochotníků zestárla a spolek procházel komplikacemi způsobenými nedostatkem nových členů.⁴⁸

Poprvé je Dětský divadelní spolek Plamínek zmíněn roku 1975, avšak ještě z dřívějších dob pocházejí zprávy o různých dětských představeních: „V květnu 1967 sehráli mýtszí ochotníci divadelní hru „Sladké království“, hra se líbila, byla dobře nacvičena a vypravena Josefem Perlíkem a Bohumilem Pavlíkem.“⁴⁹ Další zpráva o dětském představení pochází ze zápisu 12. listopadu 1971, kde je rozhodnuto, že k Mezinárodnímu dni žen nacvičí ochotníci s dětmi mýtské základní školy divadelní detektivku „Žlutý šakal to nepoví“ od Heleny Prokové a Aleny Zaoralové. Ochotníci museli napsat žádost škole, zda se děti budou moci hry zúčastnit. Kromě toho byla projednána návštěva ochotníků v mýtské škole.⁵⁰ Pozdější zápis uvádí, že hru nastudovaly děti pod vedením p. Adamce, p. Klíra a p. Vinše. Představení bylo sehráno dvakrát v Mýtě, dále v Holoubkově, Rokycanech, Podmoklech a Stračicích.⁵¹

Až v zápise 22. května 1975 se hovoří o plánech mýtských ochotníků, které také zmiňovaly další činnost dětského souboru: „Je nutné nacvičit dětské představení, aby byl splněn plán aktivity. S. Vinš vybere v nejbližší době vhodnou hru.“⁵² Výbor spolku navrhl hru „Hloupé království“, Karel Vinš, manžel budoucí režisérky dětského divadelního souboru, měl scénář přečíst a zamyslet se nad jeho vhodností. Při následující schůzi výbor

⁴⁸ Pamětní síň Města Mýta, V. spolková kniha, úvodní zápis z roku 1966, bez sign.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Pamětní síň Města Mýta, V. spolková kniha, zápis ze dne 12. 11. 1971 a 3. 2. 1972, bez sign.

⁵¹ Tamtéž, zápis ze dne 3. 7. 1972.

⁵² Pamětní síň města Mýta, V. spolková kniha, zápis ze dne 22. 5. 1975, bez sign.

spolku rozhodl, že se dětské představení uskuteční 2. ledna 1976 odpoledne i večer, od 15 hod a 19 hod.⁵³ Režisérské úlohy se tentokrát již zhostila velká osobnost dětského divadla, paní Marie Vinšová. Dovídáme se také, že byla nakonec vybrána hra „Mluvicí prsten“. Podruhé byla tato hra uvedena na Druhé okresní přehlídce divadelních souborů v Mýtě 28. května 1976.⁵⁴

Lenka Bartošová, která poprvé hrála právě v tomto představení a v současné době stále působí v našem souboru, vzpomíná na své začátky v mýtském dětském souboru následovně: „*Samozřejmě jsem se moc těšila, ale zároveň jsem z toho měla velký strach, takové obavy... Ale to je jasné, v životě to člověk nedělal. A vždy, když jsme měli nastoupit, mě tréma svazovala natolik, že jsem dokázala jenom mlčet... Na mě zbyla mužská role Ibrahíma Il Sína. Abych pravdu řekla, vůbec nemám tušení, jak dlouho jsme to zkoušeli.*“⁵⁵

Dětszí herci se k ochotnickému souboru přidávali přes své přátele, které znali ze školy. Veškeré zkoušky a přípravy na představení probíhaly v budově bývalého kina města Mýta. Dnes tato budova slouží výlučně divadelnímu souboru, kino je již několik let uzavřeno. V době, kdy začínal DDS uvádět své inscenace, se vyskytoval problém synchronizovat divadelní představení s promítáním kina. Představení Plamínku se konala hlavně v pátek, dopolední představení pro žáky mýtské základní školy a odpolední pro ostatní obyvatele.⁵⁶

Marie Vinšová první představení DDS zhodnotila následovně: „*Děti hrály velmi pěkně i práce s nimi při zkoušení byla velmi dobrá. Režisér div. souboru Adamec hodnotil práci režisérky velmi kladně – dětské divadlo bylo pěkně nacvičeno.*“⁵⁷ Bohumil Adamec dále podotknul, že by bylo dobré, kdyby paní Vinšová v práci režisérky pokračovala a do této práce přenesla hodně dobrých zkušeností z vlastní herecké praxe. Se zmíněnou hrou se dětszí ochotníci poprvé zúčastnili různých přehlídek. První z nich byla soutěž dětských souborů v Hrádku u Rokycan ve dnech 22. a 23. dubna 1975.⁵⁸

Dle zápisu ze dne 27. dubna 1976 bylo hodnocení hry „Mluvicí prsten“ na přehlídce dětských divadelních souborů v Hrádku plně rozporů. Na jedné straně porota

⁵³ Pamětní síň Města Mýta, *V. spolková kniha*, zápis ze dne 29. 8. a 8. 12. 1975, bez sign.

⁵⁴ ADAMEC, B. *Zápisník: Příprava na kroniku ochotnického divadla*, originál uložen v Pamětní síni města Mýta, bez sign.

⁵⁵ Orální svědectví Lenky Bartošové, dne 4. 9. 2019.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ Pamětní síň Města Mýta, *V. spolková kniha*, zápis ze dne 12. 1. 1976, bez sign.

⁵⁸ Tamtéž.

DDS Plamínek pochválila, zejména výkony dětí, ale na druhé straně vytýkala výběr hry. Paní režisérka podotkla, že hra nebyla nastudována pro účel přehlídky. Závěrem porota výborně ohodnotila práci dětí i režisérky. Také doporučila, aby Marie Vinšová i nadále v práci s dětským souborem pokračovala, s čímž nakonec režisérka souhlasila.⁵⁹

⁵⁹ Pamětní síň Města Mýta, *V. spolková kniha*, zápis ze dne 27. 4. 1976, bez sign.

3.2 DDS *Plamínek Mýto*

Na podzim roku 1976 paní Vinšová souhlasila, že bude v režisérské práci pokračovat. Následovalo vypracování dohody se Základní školou Mýto o koordinaci akcí, spolupráci a zajištění dozoru z řad učitelů na zkouškách. Režisérka vybrala k nastudování hru „Soví princezny“ od Dagmar Jandové a určila přibližný termín premiéry na duben příštího roku.⁶⁰

Pohádka „Soví princezny“ od Dagmar Jandové má zajímavý a originální námět, jehož zpracování je plně uzpůsobeno potřebám dětského souboru. Hrdiny pohádky jsou dva chlapci a dvě princezny, o které se neúspěšně ucházejí dva králové. Ješitní panovníci zavolají na pomoc čaroděje. Jeho kouzlo nabude platnosti, dají-li princezny králům košem. Tehdy se promění v sovy. Chlapcům se však podaří princezny osvobodit za pomoci strašidel, která mají dost kouzelníkovy nadvlády.⁶¹

Václav Moravec, další můj herecký kolega s dlouholetou praxí, vzpomíná na svoji první roli následovně: *„Byl to klasický příběh. Já jsem hrál krále. Pohádka vyprávěla o princovi, který byl zvědavý a vypravil se do světa. Šel hledat své sestry. Při cestě se potkal s černokněžníkem, který princovy sestry zaklel do podoby sov. Princ je měl se svými kamarády osvobodit. Myslím si, že v nás paní Vinšová probudila zájem nejen o amatérské divadlo, ale o divadlo vůbec. Já si vzpomínám, tohle byla moje jediná hra v dětském souboru, protože pak už mi bylo šestnáct a začal jsem hrát už v normálním souboru s dospělými. Začal jsem dost intenzivně chodit, jak byla možnost, i do divadel na profesionály, aby člověk viděl, jak to dělají oni.“*⁶²

Premiéra hry se uskutečnila v rámci Mýtské divadelní přehlídky 27. května 1977.⁶³ Marie Vinšová zhodnotila hru následovně: *„Práce s dětmi byla náročná, ale díky členům a technickému personálu byla inscenace nastudována a sehrána velmi pěkně.“*⁶⁴ Se zmíněnou inscenací se DDS také zúčastnil Druhé okresní divadelní přehlídky dětských souborů v Radnicích 28. dubna a přehlídky dětských ochotnických souborů v Podmoklech 11. listopadu 1977. Bohumil Adamec vybral k 60. výročí Velké říjnové

⁶⁰ Pamětní síň Města Mýta, *V. spolková kniha*, zápisy z 2. 9. 1976 a 28. 1. 1977, bez sign.

⁶¹ Kol. *Hry pro děti a mládež*, Dilia, 2. vyd. 1975, bez sign., s. 27.

⁶² Orální svědectví Václava Moravce, dne 4. 9. 2019.

⁶³ Osobní archiv autorky, *Kronika DS J. K. Tyla*, nestr.

⁶⁴ Pamětní síň Města Mýta, *V. spolková kniha*, zápis ze dne 3. 6. 1977, bez sign.

revoluce k nastudování hru sovětského autora Borise Vasiljeva „... a jitra jsou zde tichá“. Režisér souboru obsadil jednotlivé role mladými herci, kteří doposud hráli v dětském souboru. Představení se konalo v pátek 16. prosince 1977.⁶⁵ František Štěpánek, novinář periodika Hlas Rokycanska, danou inscenaci popsal následujícími slovy: „*Uvedení této hry je cenným příspěvkem mýtského souboru k oslavám 60. výročí VŘSR. Režisér dává v inscenaci hereckou příležitost řadě mladých členek tohoto snaživého souboru.*“⁶⁶

Roku 1978 byla k nastudování vybrána pohádka Milady Bařinkové „O smutné princezně“. S tímto představením se Plamínek zúčastnil mýtské divadelní přehlídky 2. června 1978, přehlídky dětských divadelních souborů v Radnicích a Podmoklech.⁶⁷ Děj se odehrává na zámku dobráckého krále, který má krásnou, avšak rozmazlenou princeznu Jarmilku. Ta z rozmaru upadne do melancholie a nikdo ji nemůže rozesmát. Nakonec na zámek přichází chytrý Honza, jehož lstivost princeznu vyléčí.⁶⁸

Následujícího roku již tradičně proběhla premiéra nacvičené hry Dagmar Jandové „Čarodějný bál“ na Páté okresní divadelní přehlídce v Mýtě 12. května.⁶⁹ Pohádka je napsána tak, aby nenáročný, avšak zábavný text zvládli dětské představitelé. Vypráví příběh o statečné princezně Andulce, kterou vůbec nebaví dvorní etiketa a nudná vychovatelka, a proto se přestrojí za chlapce a vydá se osvobodit prince Valentina, jehož zaklela zlá čarodějnice.⁷⁰

Ve dnech 16. a 17. listopadu 1979 se Plamínek zúčastnil Divadelní přehlídky v Podmoklech. „*Milé představní upoutalo dětského diváka i přes handicap vážně nemocného děvčátka ze souboru. Vyrovnali se všichni s tímto problémem i s určitou nervozitou z hostování na přehlídce,*“ uvedla autorka článku v Hlasu Rokycanska 29. listopadu 1979 Jaroslava Ulrychová.⁷¹ S touto inscenací Plamínek účinkoval také v Krajské soutěži dětských divadelních souborů v Plzni dne 16. února 1980. Mýtští obsadili 1. místo a postoupili do výběru pro Národní přehlídku dětských divadelních

⁶⁵ Tamtéž, zápis ze dne 12. 8. 1977

⁶⁶ Tamtéž, výstřížek z novin Hlas Rokycanska, 28. 10. 1977, vlepen ve spolkové knize.

⁶⁷ Tamtéž, zápis ze dne 19. 9. 1978.

⁶⁸ Kol. *Hry pro děti a mládež*, s. 4.

⁶⁹ *V. spolková kniha*, zápis ze dne 5. 1. 1979.

⁷⁰ Kol. *Hry pro děti a mládež*, s. 107

⁷¹ *V. spolková kniha*, článek vlepen, bez data.

souborů v Kaplicích.⁷²

Roku 1980 Plamínek nastudoval hru Jaroslava Sypala „Z pekla štěstí“, se kterou se zúčastnil již tradičně Okresní přehlídky amatérských divadelních souborů v Mýtě 30. května. Soubor tuto inscenaci sehrál také v rámci divadelní přehlídky v Radnicích. Jaroslava Ulrychová ji zhodnotila následovně: „*Vkusné představení, snažící se vycházet z přirozenosti a hravosti dětí, ukázalo snahu jít správnou cestou v této dosti opomíjené oblasti estetické výchovy dětského herce i diváka.*“⁷³

Pohádková hra přivádí na scénu českého Honzu, chytrého a statečného chlapce, doprovázeného postavou českých pohádek Kulihráškem. Tito dva přátelé se dostanou do Pekla, naučí čertí mládež práci, pořádku a čistotě a ještě stačí zachránit princeznu, kterou její ziskuchtivý královský otec zaprodal Ďáblu.⁷⁴

Paní Marie Vinšová není jedinou významnou osobností dětského divadelního spolku. Několik mých „ochotnických“ kolegů, kteří jsou dodnes aktivními členy DS J. K. Tyla v Mýtě, se poprvé s divadelním řemeslem seznámilo právě ve zmíněném dětském souboru.

⁷² Tamtéž, zápis ze dne 25. 2. 1980.

⁷³ Tamtéž, článek z novin Hlas Rokycanska, 3. 7. 1980, vlepén.

⁷⁴ Kol. *Hry pro děti a mládež*, s 113.

3.3 Osobnosti Dětského divadelního souboru Plamínek

Jak jsem již zmínila v závěru předchozí kapitoly, v dětském divadelním souboru se během jeho existence objevilo několik osobností, které se staly významnými i pro DS J. K. Tyl, jenž je aktivní v dnešních dnech. Proto jsem do práce zařadila i stručné seznámení s těmito ochotnickými herci. Začneme nejdůležitější osobností.

Paní **Marie Vinšová** se narodila 23. srpna 1928 v Mýtě. K hraní divadla se dostala již v dětství, neboť její maminka Marie Beranová navštěvovala zkoušky mýtského ochotnického spolku. Její strýc, Josef Perlík, dokonce působil v průběhu 60. let 20. století na postu režiséra. Tak jak je v Mýtě zvykem, hraní divadla se i v tomto případě udržuje v rodině. Členkou spolku se stala i dcera p. Vinšové, Alena Trojanová, a její vnučka Pavla Wachsmanová, které mi svým rozhovorem poskytly cenné informace o významné osobnosti DDS Plamínku.⁷⁵

„Jedno z prvních představení, které si pamatuji, byla „Lucerna“. To mi mohlo být tak čtyři, pět let. Odpoledne se hrálo představení pro děti, pod Sladovnou v parku, kde bylo jezírko. Můj táta hrál roli vodníka a dodnes si pamatuji, že mě po odpoledním představení vedl k babičce, abych tam přespala, protože rodiče měli večer ještě jedno představení. A já si pamatuji, jak jsem byla jako dítě pyšná, že mě vedl vodník,“ vzpomíná paní Trojanová na první divadelní představení mýtských ochotníků, které si pamatuje, a dále vypráví: *„Divadlo bylo mamčin živel. Ona velmi ráda hrála jak dospělácké, tak poté dětské divadlo. Byla tam skoro pořád. Byl to její svět.“*⁷⁶

Paní Vinšová si nikdy nestěžovala na dětské divadelníky. Naopak po zkouškách pravidelně chodívala domů a velice mladé herce chválila. Mezi její herecké favority patřili následující: Petra Janochová (Končelová), Václav Rainke, Lenka Klírová (Bartošová) a Václav Moravec.⁷⁷

Petra Končelová je dlouholetou režisérkou našeho souboru. Jejím prvním dětským představením, ve kterém hrála hlavní roli, byla „Smutná princezna“ roku 1978. Následně působila v Plamínku dva roky a poté přestoupila do souboru dospělého. Petra Končelová také byla osobností, která režírovala poslední představení „starého“ souboru, „Rodiče se

⁷⁵ Orální svědectví p. Trojanové a p. Wachsmanové, dne 10. 11. 2019.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Orální svědectví p. Trojanové a p. Wachsmanové, dne 10. 11. 2019.

zbláznili“, roku 1991. Kromě toho přímo zapříčinila znovuoobnovení našeho spolku a dodnes působí na postu režisérky.

Václav Rainke účinkoval v DDS Plamínku od roku 1977. K obnovenému spolku se přidal ztvárněním hlavní role Martina v inscenaci „Hrátky s čertem“, uvedené roku 2014. Jeho osobnost byla pro náš spolek vítanou posilou. Dodnes je také členem našeho DS J. K. Tyla.

Lenka Bartošová hrála poprvé v prvním představení DDS „Mluvicí prsten“ roku 1976. Během svého působení v dětském i dospělém divadelním souboru získala také několik ocenění. Dodnes je taktéž členkou našeho spolku. Mimo jiné nacvičila s dětmi základní školy poslední dětské představení roku 1993 „Mluvicí prsten“. O svém dlouholetém koníčku hovoří následovně: *„Já třeba jdu na divadlo a, je blbý říct, že mě to přestává bavit, ale já bych se raději viděla na té druhé straně... Jako aktér. Ale divadlo je hlavně koníček, ale myslím si, že mi to také pomohlo třeba ve vyjadřování... Poznáš spoustu lidí, třeba při přehlídkách, kteří jsou podobně „postižení svým koníčkem“ jako my.“⁷⁸*

Václav Moravec, který si poprvé zahrál krále ve druhé inscenaci DDS Plamínku roku 1977, je také dodnes mým hereckým kolegou. Dle jeho vlastních slov je velmi rád, že fungují ochotníci, protože dnes lidé nemají na nic čas. Divadlo je pro něj také životním koníčkem: *„Divadlo je pro mě jeden z mých hlavních koníčků a vždycky, když má člověk přetaženo, tak na tom divadle dojde k tomu vyčištění, taková úplná pohoda, i když je potom třeba stres před premiérou. Jak říkám, paní Vinšová v nás dokázala probudit ten zájem o divadlo, rád jdu do divadla a raději chodím na ochotníky než na profesionály.“*

Paní Vinšová byla, dle mnou oslovených divadelních kolegů, velice milá i v osobním životě, nejen při vystupování v divadle nebo při režisérské práci. Při zkouškách se snažila, aby se dětské herci zbavili trémy. Dokázala je uklidnit a nenásilnou formou jim vysvětlit, jak by se dané role měli ujmout. Lenka Bartošová, která bydlela ve stejné ulici jako paní Vinšová, vzpomíná, že byla velice vstřícná a starostlivá. *„Byla to prostě hodná teta, jak na divadle, tak i v osobním životě.“⁷⁹*

Mnoho dětských herců následně poznalo paní Vinšovou jako svoji hereckou kolegyni. Velice oceňovali, že ačkoli měla mnoholetou praxi, nijak se nad své mladé

⁷⁸ Orální svědectví Lenky Bartošové, dne 4. 9. 2019.

⁷⁹ Orální svědectví Lenky Bartošové, dne 4. 9. 2019.

kolegy nepovyšovala. Naopak když si člověk s něčím nevěděl rady, tak mu poradila, jak se daného problému chopit, ale za každou cenu se nesnažila vnutit svůj názor.

Dlouholetou hereckou praxi oceňovali nejen její mladší kolegové, ale také SKP: *„Je nutné při této příležitosti vyzdvihnout obětavou a záslužnou činnost s. Vinšové, která vychovává děti prakticky od první třídy ZDŠ a připravuje tak příští členy dospělého souboru. Že se jí tato práce daří, svědčí, že v dospělém souboru pracuje již několik bývalých členů dětského souboru.“*⁸⁰

Další pochvalná zmínka o režisérce dětského souboru uvádí obdobná pozitiva: *„S. Vinšová je dlouholetá herečka ochotnického divadla a v posledních šesti letech vede dětský divadelní soubor „Plamínek“ a zajišťuje tak budoucnost ochotnického divadla v Mýtě výchovou mladé generace. Své bohaté zkušenosti předává všem mladým, kteří mají zájem o divadlo.“*⁸¹

V dostupné literatuře se uvádí, že DDS Plamínek aktivně fungoval až do roku 1992, ale není to přesné.⁸² Poslední hrou, kterou režírovala paní Marie Vinšová, byla pohádka „Vánoční růže“ uvedená roku 1984. Následně již paní Vinšová odmítla plnit funkci režisérky dětského souboru ze zdravotních a osobních důvodů. Žáci, kteří účinkovali v dětských představeních DDS Plamínek, pak povětšinou přešli do „dospěláckého“ souboru. Po zbytek 80. let dětský soubor oficiálně sice existoval, ale prakticky vůbec nefungoval. Noví mladí herci do dětského souboru nenastoupili. Mimo jiné samotná režisérka ze své funkce dobrovolně odstoupila. V té době se rapidně zhoršil zdravotní stav jejího otce, u něhož byla nutná celodenní péče.⁸³

Pavla Wachsmanová, vnučka paní Vinšové, na svoji babičku vzpomíná: *„Babička byla hodně emocionální. Někdy hrála divadlo i doma (smích). Babička se představení obnoveného spolku nedožila. Pamatuji si, že jsem jí říkala, že budu hrát u mýtských ochotníků, ale babička už „ležela“ a nemohla dát najevo nadšení.“* Pavla Wachsmanová se k našemu divadelnímu souboru přidala v září 2008, kdy nastoupila jako možná alternace jedné ženské postavy z „Lysistraty“. Paní Vinšová již představení své vnučky však nemohla kvůli zdravotnímu stavu navštívit. Zemřela 28. října 2008.

⁸⁰ Osobní archiv autorky, *Zápis výroční konference SKP ze dne 13. 3. 1981.*

⁸¹ Osobní archiv autorky, *Ocenění nejlepších pracovníků SKP, zápis z výroční konference SKP, 13. 3. 1981.*

⁸² Kol. *700 let města Mýta: 1296-1996*, s. 45-61.

⁸³ Orální svědectví p. Trojanové a p. Wachsmanové

„Paní Vinšová byla taková hodná teta, která měla divadlo hodně ráda, ale zase nekladla důraz na divadelní řemeslo a na to vlastní ztvárnění hry nebo ztvárnění postavy. Pan Adamec byl, dalo by se říct, ne-postižen, ale byl to „profík“. To znamená, že leckdy k nám přistupoval jako k profesionálům, i když si to později uvědomoval, že to asi nepůjde, protože profesionál je někdo jiný než my ochotníci. Ale velmi jsem mu vděčný, že se nás snažil naučit a mnohdy i naučil základy hereckého divadlo, to znamená jevištní chůzi a jevištní řeč a takové ty základy, které byly a které se dodnes učí na akademii. A on se nám je snažil předat, aby to divadlo mělo jakous takous úroveň,“ vzpomíná Václav Moravec na oba režiséry a dodává: *„Z odstupem dvaceti, třiceti let si člověk začal uvědomovat, že po nás chtěl vlastně jen normální věci.“*⁸⁴

Paní Vinšová naopak divadlo milovala a režisérskou funkci zastávala pouze z toho důvodu, aby k divadelnímu řemeslu přivedla i mladší generace. Její působení v mýtském ochotnickém divadle, ať už jako herečky nebo jako režisérky, bylo v každém případě významné pro vývoj našeho spolku. Domnívám se, a moji herečtí kolegové mi to potvrzují, že právě ona vzbudila vášně pro divadlo v mnoha mladých hercích, kteří se rozhodli, že v něm budou pokračovat. Hlavně díky této velké osobnosti funguje DS J. K. Tyl dodnes a může lidem přinášet kulturní zážitky a radost i v dnešní uspěchané době.

⁸⁴ Orální svědectví Václava Moravce, dne 4. 9. 2019.

3.4 Poslední představení DDS Plamínku

Po cenném poznání několika osobností DDS Plamínku, se můžeme zaobírat posledními představeními dětského divadelního spolku. Jak již bylo zmíněno výše, Dětský divadelní soubor Plamínek byl aktivní do roku 1984. V Páté spolkové knize již od roku 1983 nejsou vedeny zápisy schůzí, a proto jsem ke studiu tohoto období využila Kroniku Divadelního souboru J. K. Tyla v Mýtě, kterou zpětně napsal Bohumil Adamec roku 1999.

Ze zápisu Výroční konference SKP ze dne 13. března 1981 se dovídáme předpokládané úkoly dětského divadelního spolku: „*Úkolem souboru zůstává nacvičovat ročně nové představení, účastnit se divadelních přehlídek dětských souborů, spolupracovat s pionýrskou organizací a se školou v zapojování dalších talentovaných dětí do souboru.*“⁸⁵

Roku 1981 vystoupil Plamínek na Deváté okresní přehlídce divadelních souborů v Mýtě s pohádkovou hrou „Hloupé království“ od Ladislava Suchánka 27. května.⁸⁶ „Hloupé království“ chce nenásilnou a vtipnou formou v dětech probudit touhu po vzdělání. Ti starší, kteří již umějí číst a psát, pak nutí k veselému zamyšlení nad příhodami hrdinů v zemi, v níž hloupost a nevědomost jsou nejvyššími ctnostmi.⁸⁷

Až o dva roky později uvedl Plamínek další nastudovanou inscenaci, a to „Sladké království“ od Františka Rydvala.⁸⁸ Poslední pohádkou, kterou dětský spolek nacvičil, se stala hra „Vánoční růže“ od Jarmily Hanzálkové. Premiéra se uskutečnila na Desáté okresní přehlídce v Mýtě 5. května 1984.⁸⁹ Víla Sněhurka dá hlavní hrdince sazeničku kouzelné vánoční růže, která se stane předmětem zájvu některých dětí, hlavně domýšlivé princezny. Hrdinčin kamarád pasáček je okouzlen nádherou panského dvora a přepychem samotné princezny, a tak na něj padne podezření z krádeže sazeničky, když se vánoční růže najednou objeví na zámku. Nikdo kromě něj však neví, že to byl zásah samotné Sněhurky, protože usoudila, že princezna vánoční růži potřebuje nejvíce.

⁸⁵ Osobní archiv autorky, *Zápis výroční konference SKP ze dne 13. 3. 1981.*

⁸⁶ Osobní archiv autorky, *Kronika DS J. K. Tyla*, nestr.

⁸⁷ Kol. *Hry pro děti a mládež*, s. 70.ím“

⁸⁸ Osobní archiv autorky, *Kronika DS J. K. Tyla*, nestr.

⁸⁹ Osobní archiv autorky, *Kronika DS J. K. Tyla*, nestr.

Její kouzelný květ totiž přináší do života lásku, porozumění a úctu.⁹⁰

Po zbytek 80. let 20. století zůstal DDS Plamínek pasivním. Lze usoudit, že stejně jako dospělý soubor prošel krizí, která vygradovala na přelomu 80. a 90. let. Bohumil Adamec v Kronice Divadelního spolku J. K. Tyla v Mýtě uvedl, že v roce 1988 mladší divadelníci požádali starší kolegy, aby jim předali vedení souboru. Výsledkem tehdejší situace bylo, že mladší sehráli sami v roce 1991 představení „Rodiče se zbláznili“ pod vedením Petry Končelové k výročí 700 let od první písemné zmínky města Mýta. Roku 1992 pak s dětmi mýtské základní školy nacvičily paní Blanka Sedláčková a Lenka Bartošová pohádku „Soví princezny“, která byla Plamínkem uvedena již roku 1977.⁹¹

Na otázku, jaké měla Lenka Bartošová pocity při režirování posledního dětského představení, odpověděla: *„Tam jsem si uvědomila, co s tím měla Maruška Vinšů práce a trpělivosti, protože děti, to je pytel blech. Sama víš, když učíš, že musí být děti zaměstnané. Jak se začnou nudit, tak je problém. Tam se mi to, co jsem prováděla jako dítě, tak se mi to vlastně vracelo s těmi dětmi. Ale zase z druhé strany pohledu, před představením, máš strach, aby se to těm dětem povedlo, aby nebyly zklamané z neúspěchu. Ale měla jsem velmi dobrý pocit za děti, když divadlo bylo hotové a hrálo se pro rodiče i pro školu, bylo to na dětech vidět, jak po prvním představení byly nadšené... Měla jsem takové zadostiučinění, že se jim to povedlo.“⁹²*

„Soví princezny“ se staly na mnoho let posledním představením mýtských ochotníků. *„Po nadšeném začátku zájem ochabl, prostě tím „mladí“ skončili a dnes se píše rok 1999 a divadelní ochotníci jakoby v Mýtě snad nikdy nebyli,“⁹³* napsal B. Adamec v úvodu divadelní kroniky. Při psaní vzpomínek samozřejmě pan Adamec netušil, že se jedná pouze o jednu z dalších přestávek v činnosti mýtských ochotníků a že i dětský divadelní soubor Plamínek bude mít v Mýtě své následovníky.

⁹⁰ Kol. *Hry pro děti a mládež*, s. 19.

⁹¹ Osobní archiv autorky, *Kronika DS J. K. Tyla*, nestr.

⁹² Orální svědectví Lenky Bartošové, dne 4. 9. 2019.

⁹³ ADAMEC, B. *Příprava na kroniku*, s. 3.

4 Dramatický kroužek na Základní škole v Mýtě

Dramatický kroužek na ZŠ v Mýtě lze pokládat za volné pokračovatele DDS Plamínku. Vedoucí osobností dětského divadelního kroužku na Základní škole v Mýtě je moje herecká kolegyně Mgr. Dita Kleinhamplová, která působí na místní základní škole již dvacátým rokem. V DS J. K. Tyl v Mýtě hraje od jeho znovuoobnovení roku 2004. Založení divadelního kroužku vymyslely p. Kleinhamplová se svojí kamarádkou a hereckou kolegyní Janou Ježkovou. Paní Kleinhamplová se starala o nacvičování inscenací a paní Ježková o umělecké zázemí, tj. tvorba kostýmů, scény, kulis, apod. Jana Ježková byla v počátcích divadelního školního kroužku na mateřské dovolené. To jí umožňovalo dojíždět do Mýta v čase, kdy se kroužek konal, v odpoledních hodinách po vyučování.

Počet uchazečů o členství v kroužku je redukován. P. Kleinhamplová přijímá vždy dvacet žáků, neboť většinou jsou scénáře dětských her tvořeny maximálně pro deset rolí. Pokud se sešlo v kroužku mnoho dětí, byla situace řešena tak, že se současně nacvičovala dvě divadelní představení. Druhou možností se stalo rozdělení role. První část inscenace hrál jeden žák, druhou pak další, aby se na jevišti ukázaly všechny děti.

Do kroužku jsou bráni žáci 3. až 6. ročníku, ale paní Kleinhamplová dodává, že „dramaťák“ navštěvovaly i dívky starší. Práce na divadelní inscenaci je natolik nadchla, že přemýšlí i o vstupu do našeho divadelního spolku. Bohužel zrovna tyto nadějně budoucí herečky mají letos vyučování celkem dlouhé a kroužek nestíhají, proto s paní Kleinhamplovou spolupracují alespoň jako asistentky a možné alternace rolí.

Na otázku, co dívky na divadelním kroužku zaujalo, odpověděla Dita Kleinhamplová následovně: *„Je to možnost dostat se do jiného člověka, zahrát si nějaký jiný život. Většinou jsme hráli humorné pohádky, takže byla i sranda na zkouškách. A děvčata se mohla předvádět. Asi je bavila hlavně ta zábava, a že se můžou předvést ostatním, co umí. Bavily je také ty kostýmy, paruky, které si mohly vyzkoušet.“*⁹⁴

Při organizaci kroužku jsou, dle slov vedoucí, potřeba alespoň dvě osoby. Neboť pokud jedna pozoruje, co se odehrává na jevišti a adekvátně do zkoušky zasahuje, nemůže samozřejmě zároveň dohlížet na žáky, kteří právě nezkoušejí. Na počátku spolupracovala paní Kleinhamplová již se zmíněnou Janou Ježkovou. Jeden rok pak s vedením kroužku pomáhala další divadelní kolegyně Mgr. Hana Lenková. Dita jeden rok vedla kroužek

⁹⁴ Orální svědectví Dity Kleinhamplové, 14. 9. 2019.

i sama, což bylo velice náročné. Tenkrát pozvala do kroužku pouze děti, které již dříve „dramaták“ navštěvovaly, protože měla pro ně připravenou inscenaci, jež obsahovala pouze sedm rolí.

Dramatický kroužek funguje na ZŠ Mýto šest let. Žáci ročně nacvičí dvě divadelní hry. Jedno vystoupení je představeno vždy na akci „Hurá, Vánoce“ a druhé pak na oslavě ke Dni matek. Obě tyto oslavy vznikly vlastně z popudu vedoucí divadelního kroužku a dnes jsou již událostmi tradičními. Inscenace se odehrávají ve starém kině, neboť ve škole nejsou k uskutečnění představení vhodné prostory.

Dramatický kroužek se orientuje především na upravené inscenace tradičních pohádek. Sehrál tak pohádky na motivy Perníkové chaloupky, Červené karkulky, Šípkové Růženky, Tří tovaryšů, apod. Nejnáročnější kus, který kroužek nacvičil, byl příběh Malého prince přepracovaný do podoby krátké divadelní inscenace: *„To bylo opravdu náročné. Některé děti hrály jen květiny, měly menší roli. Některé naopak měly obrovskou roli, třeba Malý princ. Text jsem tenkrát i seškrála a přesto to bylo na půl hodiny. A to bylo strašně dlouhé. Nacvičit tuto inscenaci bylo velmi obtížné. Třeba jsme měli zkoušku a dvě, tři děti nepřišly. Takže jsem je zastupovala. Myslela jsem na to, co jsem měla číst, a zároveň jsem chtěla sledovat ostatní, jak hrají... To bylo nejnáročnější a už bych do toho nešla.“*⁹⁵

V letošním roce Dita Kleinhamplová obstarala divadelní scénář ze zpoplatněné webové stránky. Pomocnicí jí je letos paní Inka Linhartová, nová členka mýtského divadelního spolku.

Jaký přínos vidí p. Kleinhamplová ve vedení kroužku pro svoji vlastní osobu? *„Mně osobně divadlo baví a ráda bych to předávala dál. Je to pro mě druh odreagování, zábavy. A pak ta radost, když se představení povede. Lidi chodí a říkají, jak je to bavilo, tak to samozřejmě člověka zahřeje u srdce, že pro někoho něco udělal a udělal druhému radost.“*⁹⁶

Podle slov vedoucí kroužku hraní divadla přináší dětem mimo odreagování a zábavy i jiné pozitivní zkušenosti. Děti se díky amatérskému herectví zbaví studu. Nebudou se stydět mluvit před lidmi nebo projevit své emoce.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ Tamtéž.

4.1 Drobný výzkum

Po rozhovoru s paní Ditou Kleinhamplovou mě zajímaly prožitky samotných žáků, kteří divadelní kroužek na mýtské základní škole navštěvují. Ovšem bylo nereálné, vzhledem k časové vytíženosti a pracovním i osobním povinnostem, se s dětmi osobně setkat. Proto jsem pro ně vytvořila krátký dotazník, jenž paní Kleinhamplová svým mladým divadelníkům rozdala a oni jej vyplnili.

Dotazník obsahoval následující otázky:

Kolikátý ročník základní školy navštěvuješ?

Kolikátým rokem navštěvuješ dramatický kroužek?

Proč jsi se do dramatického kroužku přihlásil/a?

Co tě na kroužku nejvíce baví?

Co patří mezi tvé záliby?

Navštěvuješ i jiné zájmové kroužky mimo školu?

Chtěl/a bys v divadle pokračovat i v pozdějším věku? Proč?

V letošním roce vede p. Kleinhamplová kroužek, který navštěvuje devět dětí ve věkovém rozmezí od devíti do patnácti let. Většina respondentů dochází na druhý stupeň základní školy. Šest žáků se přihlásilo do kroužku poprvé. Žáci shodně odpovídali, že se do kroužku přihlásili, protože je baví „se předvádět“, hrát před veřejností a také, že mají rádi paní učitelku. Lze tedy vyvodit, že důležitou věcí se pro děti stává především osobnost vedoucího kroužku. Žáci se rádi vcítují do jiných postav. Obecně je baví hraní divadla, zkoušení textů a rolí. Ale také odpovídali, že je jim příjemný pobyt v kolektivu, což je podle mě dalším důležitým faktorem při vedení kroužku – zařídit, aby se děti cítily při hraní příjemně a bezpečně.

Záliby žáků, kteří vyplnili dotazník, jsou různorodé. Dozvěděla jsem se, že navštěvují nejrůznější zájmové kroužky od sportovních her přes výtvarné výchovy až třeba ke zdravotnímu kroužku. Z toho můžeme vyvodit, že ochotnické divadlo může hrát kterýkoli člověk. Většina mladých herců také shodně odpověděla, že by ve hraní ochotnického divadla chtěla pokračovat i v pozdějším věku, protože je to baví.

Děti samozřejmě nemohou přesně vyjádřit, čím je navštěvování dramatického

kroužku a hraní divadla obohacuje, zvláště pokud jej navštěvují pouze prvním rokem. Ale protože já sama hraji divadlo již patnáct let, jsem schopná ze své vlastní zkušenosti popsat, které dovednosti a schopnosti mi hraní divadla přineslo.

První a nejdůležitější dovedností, kterou jsem při hraní divadla získala, se pro mě stala schopnost vystupování před publikem beze stresu. Tato obratnost je využitelná nejen v mém zaměstnání učitelky prvního stupně, ale také při nejrůznějších referátech během studia nebo při přednášení řeči při besídkách, schůzích nebo konferencích. Při těchto událostech také používám další skvělou schopnost, a to divadelní řeč. Dovednost mluvit plynně, gramaticky správně, schopnost ovládat intonaci i zvučnost hlasu. Před publikem je důležité stát zpříma, využívat gestikulaci, je-li na místě, a také hlavně udržovat s obecnstvem oční kontakt, aby lidé věděli, že mluvíte přímo k nim. Nezanedbatelná je také schopnost vcítit se do rolí, určitá empatie, která mi pomáhá nejen ve školním prostředí komunikací se žáky, s kolegy nebo při rozhovorech s rodiči, ale i v běžném životě.

Hraní divadla mi také přineslo mnoho skvělých zážitků a výborné přátele, se kterými jsem strávila půlku svého života. Jsou to lidé, kteří se mnou prožívali všechny mé studijní, pracovní i osobní úspěchy a mnohdy mi byli obrovskou oporou. Hraní divadla je pro mnoho ochotnických herců prostě záliba na celý život.

5 Projekt

5.1 Dramatický kroužek na Základní škole v Cheznovicích

Zkušenosti Dity Kleinhamplové s vedením divadelního kroužku mohou srovnat s mými vlastními, neboť se mi naskytla skvělá příležitost vést dramatický kroužek na škole, kde učím, což se stalo i skvělým tématem pro praktickou část diplomové práce.

Po rodičovské dovolené jsem byla přijata na místo pedagoga do Mateřské školy v Cheznovicích. S kolegyní jsem vedla třídu Sluníček, předškoláků, kteří letos nastoupili do 1. ročníku ZŠ Cheznovice. Od září tohoto roku působím jako třídní učitelka první třídy, kde je celkem 14 žáků, 7 z 1. ročníku, 3 žáci 4. ročníku a 4 z 5. ročníku. Zároveň však učím i ve druhé třídě, 2. a 3. ročníku.

Základní a mateřská škola v Cheznovicích se nachází v jedné budově, základní škola je školou malotřídní se dvěma kmenovými třídami. Konkrétní ročníky v jednotlivých třídách se určují vždy pro jeden školní rok. Pedagogové volí vždy takovou skladbu třídy, aby bylo možné přihlédnout k potřebám všech žáků. Dvoutřídní uspořádání základní školy je v některých směrech, zejména pro pedagogy, náročnější. Nespornou výhodou pro žáky je, že se přirozeným způsobem naučí kooperovat, tolerovat druhé, vzájemně si pomáhat a rozvinou si schopnost samostatně a kreativně pracovat. Pedagogům toto uspořádání umožňuje navázat se žáky bližší kontakt, citlivě je podpořit nejen v roli žáka. Také získávají větší prostor pro včasné zachycení případných potíží.

Když mi paní ředitelka navrhla, abych vedla zájmovou aktivitu dle svého uvážení, hned mi bylo jasné, který kroužek dětem nabídnu. Vzhledem k tomu, že mám s divadlem již patnáctiletou zkušenost, vybrala jsem kroužek divadelní (oficiálně dramatický). Mimo jiné mi vedení divadelního kroužku, režírování hry a přípravy na uvedení inscenace dávají mnoho materiálu pro projektovou část mé práce.

5.2 Divadlo vs. dramatická výchova – uvedení do teorie divadlo hraného dětmi a dramatické výchovy

Protože jsem s vedením kroužku neměla žádné zkušenosti a s pojmem „dramatická výchova“ jsem zatím setkala jen letmo, cítila jsem potřebu ujasnit si některé termíny a také získat inspiraci pro první dvě lekce našeho kroužku. Proto jsem vyhledala odbornou literaturu, která se zabývá dramatickou výchovou.

S názvem dramatická výchova se v českém prostředí setkáváme poprvé na konci 60. let minulého století. Vzhledem k tomu, že se v tomto období vyskytly otázky o správnosti zacházení s dětskými herci jako s dospělými a také se objevily osobnosti, které s dětmi začaly pracovat jinak, než bylo dosud zvykem, vytvořily se jedinečné podmínky pro vznik nového „školního“ předmětu. V souladu s českou pedagogickou terminologií (výtvarná výchova, tělesná výchova) byl tento předmět nazván Dramatickou výchovou. Podmínky pro zavedení nového předmětu do škol se však začaly vytvářet až zhruba o dvacet let později. Trvalo dalších dvacet let, než se vyučovací předmět Dramatická výchova stal součástí školských dokumentů, ačkoli pouze jako doplňující vzdělávací obor.⁹⁷

V 80. letech minulého století se pojem dramatická výchova využíval ve dvojitým významu. Mohli jsme narazit na myšlenku, že k inscenačnímu tvaru jsou děti vedeny prostřednictvím her a improvizací. Je využívána jejich přirozenost. Děti jsou zároveň spolutvůrci představení a z tvorby divadla si odnášejí vědomosti, dovednosti a postoje, které překračují rámec tvorby inscenace. S druhým významem jsme se mohli setkat ve školním prostředí, kdy dramatická výuka byla považována za alternativní přístup k výuce, způsob aktivního učení, učení se s prožitkem.⁹⁸

Často se lze setkat s názorem, že dětské divadlo a divadlo pro děti je jedno a to samé. Dle Lud'ka Richtera tomu ovšem tak není. Dítě svými zkušenostmi nemůže obsáhnout životní zkušenosti dospělého. Nelze však tvrdit, že má dítě starostí méně, ale zabývá se jinými problémy. Se svými obavami se dítě obrací především ke svým vrstevníkům a dospělí jsou přitom vítaným, nikoli však výlučným adresátem. Proto se může zdát, že termíny „divadlo pro děti“ a „divadlo hrané dětmi“ jsou shodné. Ale přeci

⁹⁷ MACKOVÁ, Silva. *Divadlo a výchova*. 1. vyd. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2016, s. 16.

⁹⁸ Tamtéž, s. 17

existují i dospělé divadelní soubory, které hrají dětská představení. Proto Richter doporučuje hovořit o divadle pro děti, hrané buď dětmi, nebo dospělými, a termínem dětské divadlo raději šetřit.⁹⁹

Stejně často se zaměňují termíny „divadlo hrané dětmi“ a „dramatická výchova“. Ale ani tyto dva pojmy si nejsou zcela rovny. Dramatická výchova není jen cesta ke vzniku divadla, ale je to metoda terapeutická a pedagogická. Používá se ve školním vyučování, mimoškolních zájmových aktivitách, ale i při vzdělávání, kultivaci i terapii dospělých.¹⁰⁰

Práce na divadelní inscenaci pěstuje volní vlastnosti, cílevědomost a zodpovědnost, a to jak individuální, tak kolektivní. Jinak řečeno, posiluje a prověřuje vnitřní vztahy skupiny na základě vzájemné závislosti. Práce na divadelní inscenaci je i výrazným motivačním prvkem, který vnáší do činnosti konkrétní a hmatatelný smysl. V menší nebo větší míře se inscenace nacvičuje pro diváky. To vede k potěšení z divadelní tvorby.¹⁰¹

Práce na divadelní inscenaci rozvíjí i polytechnické dovednosti. Člověk se při ní učí nejen kultivovaně mluvit, zpívat, hýbat se a jednat, ale třeba i šít, tlouci kladívkem, apod. Nacvičování divadelního představení rozšiřuje i řadu dalších osobnostních vlastností, např. schopnost uvolnit se, soustředit se, představivost, fantazii a tvořivost, samostatnost i pohotovost a mnoho dalších.¹⁰²

Mimo zmíněných podporuje tvorba inscenace i cíle výchovné. Divadlo otevírá řadu témat a situací, s nimiž se každý z nás může v životě setkat. Hraním divadla si tak můžeme vyzkoušet a zažít reálné situace a jejich řešení.¹⁰³

⁹⁹ RICHTER, Luděk. *O divadle (nejen) pro děti*. 1. vyd. Praha: Společenství pro pěstování divadla pro děti a mládež, 2006, s. 55

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 56.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 60.

¹⁰² Tamtéž, s. 61.

¹⁰³ Tamtéž s. 89.

5.3 Úvodní setkání DK 3. října 2019

Po nastudování odborné literatury jsem mohla odstartovat svůj dramatický projekt. Od počátku října jsem se s dětmi začala věnovat lekcím divadelního řemesla. Cílem úvodního setkání bylo seznámit žáky s některými metodami dramatické výchovy, které jsou využitelné při nacvičování divadelní inscenace. Na první schůzku dramatického kroužku jsem pro žáky vybrala tři cvičení od Evy Machkové.¹⁰⁴ Tyto aktivity se zabývají předváděním emocí a vlastností. Chtěla jsem žákům ukázat, jak se dají pocity vyjádřit tak, aby je divák správně identifikoval. Vcítění se do role je pro hraní divadla jedna z nejdůležitějších etap. Herec musí přečíst několikrát scénář, přemýšlet o příběhu a vytvořit si charakteristiku své postavy. Poté, když si dokáže představit, co asi jeho figura prožívá, zvládne se do ní adekvátně vcítit a odehrát její emoce – pohyb těla, mimika, haptika. Herec vlastně nehraje, ale prožívá.

První cvičení se jmenuje „Ve smyslu slova“. Jeden hráč odešel za dveře, ostatní se domluvili na nějaké hratelné vlastnosti nebo emoci. Vybraný žák se vrátil zpět a vyzval jednotlivé hráče, aby provedli nějakou akci „ve smyslu toho slova“, např. zazpívat písničku, napsat dopis, utišit dítě, apod.¹⁰⁵ Žáci tuto hru velice rychle pochopili. Sami se snažili vymyslet si nějaké pocity nebo vlastnosti. Všechny děti se do aktivity zapojily, jen dvě dívky z 1. ročníku byly velice nesmělé. Proto jsem je do her nijak nenutila a nechala je dění v učebně jenom sledovat. Dívky naše cvičení opravdu aktivně pozorovaly a velice se při nich bavily. Žáci 2. a 3. ročníku se zapojili do naplánovaných aktivit až v polovině lekce. Byli také trochu stydliví a s některými úkoly si nevěděli rady. Ale krásné bylo, že jim samy od sebe pomáhaly děti z vyšších ročníků.

Navazujícím cvičením, které se zabývá hraním pocitů, bylo losování emocí a vlastností. Na kousky papíru jsem napsala přídavná jména (př. laskavý, krutý, citlivý, nafoukaný, nerozhodný, apod.). Každý žák si vytáhl jeden papírek a zahrál svoji postavu. Aby se žáci lépe dokázali do figur vžít, respektive mohli využít své vlastní zážitky z osobního života, umisťovali jsme postavy do různých prostředí – doma, v parku, v obchodě, apod.¹⁰⁶ V této hře působili žáci ještě aktivněji. Pokud si někdo se svým

¹⁰⁴ MACHKOVÁ, Eva. *Metodika dramatické výchovy*. 13. vyd. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2015. ISBN 978-80-7068-298-2.

¹⁰⁵ Machková, s. 59.

¹⁰⁶ Tamtéž.

pocitem, který si vylosoval, nevěděl rady, samozřejmě jsem mu situaci osvětlila a emoci lépe popsala. Mile mě překvapilo, že si žáci při předvádění navzájem pomáhali. Vymýšleli dokonce nejrůznější scény s kamarády, aby emoci lépe vysvětlili.

Když jsme si s dětmi vyzkoušeli vžití se do emocí, přistoupili jsme k předváděním charakteristik. Žáci měli za úkol pohybovat se jako určitá osoba nebo zvíře. Poté jsme změnilí okolnosti, např. lovící kocour, maminka vaří, apod. Nakonec jsme tyto situace ještě dále rozvinuli o nezvyklé události, např. lovící kocour spadl na led, dítě se ocitlo v neznámé jeskyni, apod.¹⁰⁷ Ani při této aktivitě se neobjevil žádný závažnější problém. Žáci do hraní vkládali své vlastní zážitky a zkušenosti. Např. při hraní maminky si jeden chlapec pozval kamaráda, aby předváděl dítě, jež maminku neustále obtěžuje a ona nemůže kvůli němu uklízet. Chlapec to udělal bezmyšlenkovitě. Nejspíš z důvodu, že se s touto situací setkává v domácím prostředí. Krásně žáci předváděli i zvířata, např. veverku na stromě (dívka naznačovala skákání, lezení na strom a louskání oříšků) nebo berana, který se rozeběhl proti zdi (děvče se opravdu proti zdi rozeběhlo, ale naštěstí se mu nic nestalo).

Poslední aktivitou první lekce dramatického kroužku bylo cvičení „Hypnóza a vesmír“ od P. Chilvera. Tato činnost se zabývá rozvíjením příběhu podle skutečnosti: *„V říjnu 1966 otiskly americké noviny zprávu o manželích, kteří krátce předtím při cestě autem na venkově spatřili světlo pohybující se po obloze. Nejdříve si mysleli, že je to letadlo, ale světlo se přibližovalo k zemi a předmět přistál na blízkém poli. Dvojice vystoupila z auta a šla se podívat. Od té doby si ani jeden nedokáže vzpomenout, co se dělo, až do doby, kdy se po dvou dnech oba probrali na poli a zjistili, že daný předmět zmizel. Navštívili hypnotizéra, aby je uvedl do transu, v němž by byli schopni vybavit si události chybějících dvou dnů.“*¹⁰⁸ Úkolem dětí bylo rozvíjet improvizací, co se v daných dnech asi mohlo manželům stát.

Tuto aktivitu si žáci užili ze všeho nejvíce. Sami uváděli, že je bavila hlavně možnost tvořit příběh. Zde se projevila jejich obrovská fantazie. Jejich tvorbě jsem nechala naprosto volný průběh a nijak jsem nezasahovala. Hned na začátku se vedení chopila dívka z 5. ročníku. Samy děti uvedly, že to bylo proto, že dívka je z nich nejstarší a má největší všeobecný přehled. Všechny děti aktivně přidávaly své nápady a shodly se na průběhu scénky. Mile mě překvapilo, že z vlastní iniciativy přidaly do příběhu další dvě postavy,

¹⁰⁷ Tamtéž, 62.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 78.

dceru a syna manželského páru, aby si zahráli všichni žáci. K představení využívali i rekvizity, které si našli v učebně.

Žáci začali s úvodem, kdy manželé seděli v autě a sledovali svítící objekt. Pár poté vystoupil a šel se podívat na neznámou věc. Následně je napadli mimozemšťané a unesli je. Pak se na scéně objevily děti manželského páru, které využily nepřítomnosti svých rodičů a hrály si s kamarády. Po několika dnech se ovšem začaly strachovat. Po návratu matky s otcem je děti odvedly k hypnotizérovi. Ten jim poradil, aby se vrátili na místo činu. Udělali tak a opět je napadli mimozemšťané. V tomto okamžiku jsem hru ukončila, neboť se blížil čas ukončení lekce.

Děti byly lekcí přímo nadšeny. Pozorovala jsem jejich přirozenou radost ze hry a z tvoření. Většina žáků se do kroužku také přihlásila, protože sami o něj měli zájem. Shodně uvedli, že je baví hrát představení na nejrůznějších školních akcích. Jsem ráda, že mám v kroužku nadšence, neboť práce s nimi při nacvičování inscenace bude zábavná a určitě přínosná pro obě strany.

5.4 Druhá lekce DK 10. října 2019

Ve druhém setkání dramatického kroužku jsme se zaměřili na rozvoj mimiky a haptiky. Protože na konci této lekce se již žáci seznámili s inscenací, kterou jsem pro ně vybrala, veškerá cvičení prolínala témata ledu, sněhu a zimy. Prvním cvičením se stala hra od S. Pavelkové „Utvoř si mě k obrazu svému“. Jako motivaci jsem využila krátké seznámení s uměním tesání ledových soch. Žáci se rozdělili do trojic. Jeden žák se stal sochařem a své spoluhráče instrukcemi naváděl do postavení sousoší. Následně se žáci vyměnili. Děti si tuto hru velice užívaly. Protože se již jednalo o druhou lekci našeho dramatického kroužku, žáci byli při aktivitách uvolněnější. Tentokrát se do aktivit zapojily i mladší děti. Při tvoření soch se ukázala jejich nadměrná fantazie. Mezi sousoší patřili kaskadéři, baletky, učitelky a mnoho dalších¹⁰⁹

Jako druhou hru jsem zvolila jednoduchou pantomimu. Celá skupina se řídila mými slovními popisy a svými pohyby žáci vyjadřovali úkoly, které jsem jim zadávala: *„Představme si, že je ráno a vstáváme. Vykoukneme z okna a zjistíme, že napadlo hodně sněhu. Rychle se najíme, vyčistíme zuby a pořádně se oblékneme, protože venku je mráz. Vyběhneme na zahradu a nadšeně si vytvoříme několik sněhových koulí. Všimneme si, že přišli i kamarádi. Z legrace po nich koule hodíme a chvíli se koulujeme. Pak začneme s kamarády stavět obrovského sněhuláka. Sníh ale špatně drží. Proto se domluvíme, že půjdeme raději bruslit na rybník. Nasedneme na sánky a sjedeme z kopce. Pak už jsme u silnice a raději sánky táhneme za sebou. Přejdeme silnici. Přejdeme silnici, nasedneme opět na sánky a kamarád nás na nich táhne. Po chvíli se vyměníme. Dojdeme k rybníku. Posadíme se na sánky a sundáme si boty. Nasadíme si teplé ponožky a pak obujeme brusle. A bruslíme. Zkoušíme piruety, ale ty se nám nedaří, tak padáme. Zkusíme si zahrát hokej. Rozdělíme se a hrajeme zápas na pět gólů. Když jedno z družstev vyhrálo, už je čas na oběd a vracíme se domů. Přezujeme se, pozdravíme se s kamarády a odcházíme zpět domů.“*

Žákům se pantomima velice povedla. Bylo vidět, že si zimní radovánky v reálu i hrané vážně užívají. Zpočátku byly děti velice rozjařené, což jsem poznala hlavně při „koulování“. Žáci se rychle předkláněli a dlaně jen dávali k sobě. Po upozornění se však začali na pohyb rukou soustředit a opravdu tvořili sněhové koule. Problém byl také při přecházení silnice, kdy se děti „nerozhlédly“. Po zbytek aktivity se již soustředily

¹⁰⁹ Machková, s. 66.

a snažily se přesně pohybovat dle instrukcí.

Jako poslední hru, jsem zvolila formu narativní pantomimy, podobnou předchozí aktivitě. Žáci měli svým pohybem napodobit chůzi po různých povrchích cesty. Cílem bylo děti navést k učitelskému stolu, kde ležel scénář inscenace, kterou jsme začali příští lekci již nacvičovat.

Vyprávěla jsem následovně: *„Vycházíme ze školy. Je velké chladno. I mrzne. Pořádně se zachumláme do bundy, nasadíme rukavice a čepici si stáhneme do čela. Jdeme rychle. Nevšimneme si ledu a podklouznou nám nohy, ale neupadneme. Na konci ulice je lavička, u které stojí dvě sousedky, jimž nikdy neunikne nic, co se kde špitne. Připlížíme se k lavičce, podlezeme nenápadně pod ní, oprášíme kolena od sněhu a stejně nenápadně pokračujeme do parku. Tam jsou našťěstí stromy, zapadané sněhem, takže se máme, za co schovávat. Ale jak se stromků dotýkáme, spadne nám na hlavu hrudka sněhu. Pokračujeme dál. Dojdeme na hřiště, kde jsou kluci z druhé bandy. Házejí po nás sněhové koule, proto proběhneme jako blesk. Před keřem se zastavíme, chytíme se za ruce a společně se prodíráme křovím na konec, kde je plácek. Zde jsme na místě.“*

Při oznámení, že si zahrajeme ještě jednu hru, děti nadšené nebyly. Byly netrpělivé, ale přesto se snažily postupovat podle instrukcí a velice se jim to dařilo. Když konečně došli k cíli, byli žáci neskutečně potěšeni. Konečně viděli, jak vypadá scénář. Vysvětlila jsem jim, proč jsem danou inscenaci vybrala, a sdělila jsem jim plánované datum představení. Několika slovy jsem je seznámila s divadelními pojmy – jak vypadá scénář a jakým způsobem se v něm orientovat, co znamená obraz inscenace, replika, apod. Stručně jsem je seznámila s příběhem malé Gerdy a Káje. Vysvětlila jsem jim, proč jsem scénář na několika místech vyškrtala a proč jsem některé postavy úplně vynechala.

Pak jsme přistoupili k rozdělení rolí a rozdání scénářů. Každému žákovi jsem oznámila jeho úlohu a vyložila, na kterém místě příběhu se jeho postava objevuje. S rolí loupežnické babky, kterou jsem pozměnila na loupežnického dědka, nebyl chlapec z 5. ročníku spokojený. Proto jsem daný scénář předala chlapci z 2. ročníku a „páták“ dostal roli Káje. Vysvětlila jsem dětem, že si scénář doma mohou číst, ale nutně na tom netrvám, protože věřím, že se repliky naučí během zkoušek. Na nácvič inscenace se velice těším a věřím, že konečný výsledek bude dokonalý pro všechny zúčastněné.

5.5 Návčik inscenace

Hlavním cílem kroužku bylo uvést během školního roku dvě divadelní hry. První z nich jsme předvedli na Vánoční besídce naší školy 17. prosince v dopoledních hodinách pro žáky mateřské a základní školy. Další dvě představení této hry jsme odehráli 19. prosince, a to dopoledne pro Svaz důchodců Cheznovice a odpoledne pro rodiče dětí a další veřejnost. Jednalo se o upravenou verzi „Sněhové královny“ od Hanse Christiana Andersena. Tuto inscenaci jsem vybrala proto, že je v ní nejvíce postav. Do kroužku se mi z 31 žáků školy přihlásilo 12, a to ze všech ročníků.

„Sněhová královna“ vypráví příběh malé Gerdy a Káje, kterého unese Sněhová královna a uvězní ho ve svém ledovém zámku. Gerda se rozhodne svého kamaráda najít a zachránit. Pohádka popisuje její cestu, při které se setkává s mnoha různými postavami. Přepřacovaný scénář „Sněhové královny“ jsem objevila v knize Evy Cílkové „Hrajeme pohádky z celého světa“.¹¹⁰ Hra obsahuje dvanáct obrazů a vystupuje v ní patnáct postav. Tuto verzi však bylo nutné přizpůsobit našim školním podmínkám. Jednak se mi hra zdála velice dlouhá, jednak jsem měla v kroužku přihlášených „pouze“ dvanáct dětí. Proto jsem vyškrtla postavy prince, princezny a vrány. Také se mi nezdál příběh v osmém obraze, který vypráví vlastní pohádku o princí a princezně, nijak zásadní pro děj celé hry. Z osmého obrazu jsem ponechala postavu Havrana, který Gerdě pomůže v její další cestě za Kájem. Toto byl největší zásah do scénáře z mé strany. Poté jsem vyškrtávala pouze některé repliky, které se mi zdály pro děj nepodstatné a dle mého názoru jeho plynutí zpomalovaly.

Tak jako se začíná při nacvičování v divadelním souboru, tak i my jsme návčik naší hry započali čtenou zkouškou. Začali jsme tím, že si každý žák zvýraznil repliky své role ve scénáři, což slouží k lepší orientaci v textu. Vzhledem k tomu, že divadelní kroužek navštěvují také žáci prvního ročníku, již od začátku jim pomáhali děti z vyšších tříd, které již umí číst. Nejdříve si svůj text přečetly děti samy a měly popřemýšlet nad svojí postavou. Jak vypadá? Jak se chová a proč se tak chová? Poté jsme si navzájem sdělili své domněnky. Žáci nejdříve popisovali vzhled a poté se snažili o popis charakteru své postavy. Následně jsme již přistoupili k samotné čtené zkoušce, přečetli jsme si scénář.

Další týden jsme již začali zkoušet. Děti jsem seznámila se základy jevištního

¹¹⁰ CÍLKOVÁ, Eva. *Hrajeme pohádky z celého světa*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010. s. 131 – 146.

pohybu a mluvy. Vysvětlila jsem jim, že je důležité, aby vždy mluvily k divákům a využívaly přitom pohyb pomocí obloučků po jevišti. Tento pohyb umožní, aby se herec dostal mírně za svého kolegu. Při mluvení k němu je tak stále čelem k obecnstvu. Při této zkoušce žáci přišli s nápadem, že by bylo hezké, aby každou postavu uváděla nějaká charakteristická melodie. Ale vzhledem k časové náročnosti při tvorbě hudebních stop, jsme se rozhodli, že si vybereme jednu ústřední melodii, která bude doprovázet celou naši hru. Již tehdy jsem byla mile překvapena, že se žáci sami od sebe učili texty doma. Prvňáci dokonce již uměli své repliky nazpaměť. Oceňuji, že rodiče svým dětem pomáhají připravovat se na dramatický kroužek. Na této zkoušce také měly děti nakreslit návrhy svých kostýmů a kulis, které jsme začali vyrábět již následující týden.

Na začátku listopadu jsme již znali termíny všech našich představení, proto jsem výrobu kulis začlenila do hodin výtvarné výchovy. Pomáhaly nám s nimi i děti, které kroužek nenavštěvovaly, a to i v době po vyučování, kdy jsem se domluvila s paní vychovatelkou, aby žáci byli přítomni na zkoušce a malovali kulisy. Vzhledem k tomu, že se na škole samozřejmě již některá představení konala, nemuseli jsme vyrábět všechny potřebné kulisy. Například okno a chaloupku máme k dispozici z minulých let a využijeme ji ve hře hned třikrát – u čarodějnice, Laponky i Finky.

Přes tuto obrovskou výhodu jsme museli namalovat velké a náročné kulisy – les, zahradu, balkon, krb a ledový zámek. Využili jsme velké kartonové lepenky, na něž jsme pozadí namalovali temperovými barvami. Tvorba nám zabrala bezmála deset hodin čistého času. Byla jsem mile překvapena, že se do tvorby kulis nadšeně pustily i mé kolegyně. Kromě kulis bylo také potřeba vyrobit některé masky, kostýmy a rekvizity – rybu, Kájovo ledové srdce, křídla a ocasy pro holuba a havrana. Ostatní kostýmy si přinesly děti z domova nebo jsme si je zapůjčili ve školním skladu.

Během zkoušek jsem mohla sledovat obrovské pokroky jednotlivých dětských herců. Již od začátku vynikala dvě děvčata z pátého ročníku, která dostala role Ledové královny a Gerdy. Gerda se poctivě naučila obsáhlé repliky, poslouchala mé rady i pokyny při zkouškách a do nejmenšího detailu je plnila. Má pro herectví velký talent. Stejně tak Ledová královna, která se v této roli „našla“. V textu nikde není zmíněno, že je královna přímo zlá. Proto jsme její postavu pojali jako osobu osamělou, smutnou a toužící po společnosti.

Také vypravěč je velmi talentovaný mladý herec pátého ročníku. Je chytrý a na svůj věk má obrovský všeobecný přehled. Ale bohužel musím přiznat, že je trošku

nezodpovědný, neboť pravidelně zapomínal svůj scénář, kde měl některé repliky vyškrtané, což nám při zkoušení činilo obtíže a zdržovalo nás to. Z počátku mu problém dělala artikulace a zpomalení řeči. Ale nakonec jsme situaci vyřešili. Chlapec si vždy přečetl svůj text a poté jej převyprávěl svými slovy, takže jsme dosáhli dojmu opravdového vyprávění.

Další chlapec, který získal roli Káje, je trochu flegmatický, ale velice snaživý. Dělal mu obtíže se do své role dostat a vyjadřovat své pocity, neboť, ačkoli to nikdy nepřiznal, styděl se před námi se uvolnit a hrát. Každopádně jsme Káje tedy pojali jako velice stydlivého chlapce a měli jsme „po problému“.

Také vynikala postava havrana. I tento chlapec byl trochu stydlivý, ale během prvního týdne se naučil svoji roli nazpaměť. Jeho pohyb byl trochu nejistý a trhavý, což se ovšem pro roli havrana skvěle hodilo. Když následně sám přišel s tím, že do řeči zavede jemné ráčkování, velice mu to pomohlo vžít se do role.

Ostatní menší role dostaly děti mladších ročníků. Tyto žáky jsem nechávala být, aby svoji roli pojali tak, jak jim přišlo přirozené, proto se do postav promítly charakteristiky jednotlivých žáků. Jediná věc, na kterou jsem je upozorňovala, byla vhodná artikulace a zvučnost hlasu. Bylo pro mě důležitější, aby je tvorba inscenace bavila a zajímala, než aby hra dosáhla profesionálního rázu.

Rychlostí blesku uplynuly dva měsíce od prvního setkání našeho dramatického kroužku. Na začátku prosince jsme již měli hotové všechny kulisy i rekvizity, zkompletované kostýmy a žáci svůj text již všichni ovládali. Poslední zkoušky jsme již hráli s kulisami, aby si děti zvykly na přestavby během obrazů. Teď jsme měli před sebou již naši velkou a všemi očekávanou premiéru.

5.6 Naše prkna, která znamenají svět

Konečně se mladí herci dočkali své velké premiéry. Odehráli jsme tři představení v tzv. velké herně naší mateřské školy. Před začátkem hry jsme s dětmi připravili scénu. Z pohledu publika stál v centru scény balkon s květináčem, který se po otočení doleva změnil v květinovou zahradu a po otočení o 180 stupňů v krb. Vlevo byla kulisa znázorňující vnitřek chalupy, vpravo stála kulisa lesa, jež vystupovala v částech představení, které se odehrávaly na jaře. Většinou byla zakryta ledovým zámekem, neboť se děj hry odehrává převážně v zimě.

Jako první vystoupil na scénu vypravěč a uvedl naši inscenaci. Publiku oznámil, že jim náš divadelní kroužek představí hru Sněhová královna. Následně jsem spustila refrén písně Sněhová královna od Lucie Bílé a hudební skupiny Arakain, během něhož se na scénu připravila Gerda s Kájem.

Když dohrála úvodní píseň, vypravěč uvedl obecnstvo do děje. V prvním obraze diváci poznali hlavní postavy. Děj se odehrával v zimě. Gerda a Káj sledovali sněhové vločky. Chlapec si všiml jedné, která mu připomínala ledovou paní. Následně si postěžoval na bolest oka a píchnutí u srdce. Gerda mu nabídla pomoc, ale v Kájově chování došlo k razantní změně. V této chvíli nastalo u herců tzv. štronzo (ztuhli v pohybu) a vypravěč zatím divákovi vysvětlil, že Kájovi spadl do oka střípek kouzelného zrcadla, které proměnilo jeho srdce v led.

Poté se Gerda s Kájem začali opět pohybovat a Káj předvedl, jak se jeho postava změnila. Byl protivný, Gerdě se posmíval a raději trávil čas sám venku na sněhu. Zde také potkal Sněhovou královnu, která jej nalákala do svého ledového království. První část skončila tím, že se Gerda vydala hledat Káje.

Nejdříve se dívka setkala s čarodějnící, která si přála, aby u ní Gerda navždy zůstala. Proto začarovala všechny růže v květinové zahradě, aby Gerdě nepřipomínaly Káje. Dívka si však všimla drobné růžičky za plotem a utíkala dále hledat svého kamaráda. Ve třetím obraze se děvče setkalo s havranem, který jí vyprávěl o princezně hledající manžela. Gerda se chtěla přesvědčit, zda se jedná o Káje, a proto havrana poprosila, aby ji vzal do zámku. Zde jsem děj trochu pozměnila, neboť nám chyběl jeden herec. Vyškrtla jsem roli vrány a vypravěč divákům svými slovy stručně popsal, co se na zámku odehrálo.

Ve čtvrtém obraze dívku zajali loupežníci. Loupežnický dědek chtěl Gerdu nejdříve

sníst, ale zachránilo ji loupežnické děvče, s nímž se Gerda skamarádila. V loupežnické jeskyni uviděla dívka holuba, který jí prozradil, že Sněhová královna odvezla Káje do Finmarky. Loupežnické děvče půjčilo Gerdě svého soba, aby ji dovezl do Laponska.

V pátém obraze se Gerda a sob setkali s Laponkou, která vyslechla jejich příběh. Napsala dopis své přítelkyni Fince, jež cestujícím poradila, kde najít ledový zámek. Následně na scénu nastoupila Sněhová královna s Kájem. Vypravěč vysvětlil, že chlapce královna zaklela polibkem. Herci předváděli, co vypravěč sděloval, žádné repliky ve scénáři neměli.

V poslední části vešla Gerda ke Kájovi do komnaty a snažila se ho přimět, aby si na ni vzpomněl. Chlapec byl však nesmírně pohlcen svojí hrou s ledovými kostkami. Gerda proto začala plakat a její pláč rozpustil Kájovo ledové srdce. Káj byl vysvobozen a oba přátelé se vrátili zpět domů.

Všichni mladí herci nastoupili na „děkovačku“. Posílala jsem je dle jejich rolí. Vypravěč se postavil ke Gerdě a Kájovi. Následně nastoupila čarodějka se Sněhovou královnou, Laponka a Finka, poté loupežnické děvče s dědkem, holoubek se sobem a havranem.

První představení našeho dramatického kroužku se konalo v úterý 17. prosince v dopoledních hodinách a bylo určeno pro děti z cheznovické mateřské školy, žáky základní školy i školní zaměstnance. Vzhledem k tomu, že již mohu porovnat všechna vystoupení, první představení bylo trošku rozpačité, a to jak ze strany dětských herců, tak z mé vlastní. Děti se poprvé setkaly s pocitem, který nastoupí, když se zapomene text. Své texty měly naučené slovo od slova, a proto je trošku vyvedlo z míry, když jim jedno slovíčko z repliky vypadlo. Mohu ovšem říci, že si všichni mladí herci vždy skvěle poradili. Kromě toho jsme v roli holuba měli alternaci, chlapce z 3. ročníku, který kroužek ani nenavštěvoval. Herec, který měl představovat holuba, onemocněl a jeho spolužák se dobrovolně přihlásil dvě hodiny před představením. Při jeho výstupu jsem byla schovaná za kulisami a napovídala jsem mu.

První představení bylo moc hezké, ačkoli z nás byla cítit nervozita. Bylo krásné sledovat, že si mladí herci mezi sebou pomáhali a šeptali si navzájem své repliky, když je někdo opravdu zapomněl. Publikum bylo nadšené. Ze své pozice jsem viděla výrazy malých dětí, které pozorně sledovaly celý děj a prožívaly příběh Gerdy a Káje, jako by to byl jejich vlastní zážitek.

Druhé představení se uskutečnilo ve čtvrtek 19. prosince v dopoledních hodinách

pro Svaz důchodců v Cheznovicích. Představení se již odehrávalo na vyšší úrovni. Dětsí herci už věděli, co je čeká. Mimo to z nich spadla prvotní nervozita a jejich „herecké výkony“ působili o hodně realističtěji. I moje role inspirovala byla o hodně lepší, neboť jsem již přesně věděla, kdy a jakou kulisu mám odkrýt nebo přinést a kdy přesně posílat jednotlivé herce na scénu. Toto představení bylo velice emocionální. Pohádka se důchodcům velice líbila. Po samotném představení jsme si s návštěvníky zazpívali několik koled a paní ředitelka jim za naši školu popřála krásné vánoční svátky. Kromě toho jsme obecnstvu rozdali i vánoční přání a drobné ozdoby, které jsme s dětmi vyrobili ve výtvarné a pracovní výchově. Toto představení bylo krásné s lidského hlediska. Mnoho návštěvníků se na konci rozplakalo dojetím. V tuto chvíli jsem více než kdy jindy pochopila, jakou radost dokáže divadlo obecnstvu přinést.

Poslední představení jsme odehráli v tentýž den odpoledne a bylo určeno pro rodiče dětí, které navštěvovaly dramatický kroužek. Před představením jsme zažili krušné chvílky, neboť dvě děvčata přišla deset minut před začátkem, kdy už v herně sedělo obecnstvo. Velmi rychle jsem je nalíčila a jedno děvčátko uklidňovala, neboť mu bylo natolik líto, že téměř přišlo pozdě, až se rozplakalo.

Celé představení proběhlo skvěle a naprosto se vyplatila naše péle během nacvičování. Všichni rodiče pozorně sledovali děj a samozřejmě nadšeně očekávali výstup svého dítěte. Po představení za mou chodili a velice mě i děti chválili. Dle jejich slov se jednalo o jednu z nejhezčích pohádek, kterou v poslední době měli možnost navštívit. Na začátku ledna jsem mladým divadelníkům rozdala podobné dotazníky, které mi vyplnili dětsí herci z mýtské základní školy. Rodiče se o našem vystoupení vyjadřovali jen kladně: „Bylo krásné, hezké, zábavné... Bylo to krásné a stálo to za to... Bylo to hezké a prý se nám to povedlo...“ Slova chvály patřily také mladým hercům: „Moc ti to slušelo. Sehráli jste to skvěle. Můžeš jít klidně na hereckou školu.“¹¹¹

Z dotazníků jsem zjistila, že i mladí herci byli nadšení našimi představeními: „Za mě se nejvíce povedly kulisy a nepovedlo se nic... Vše se povedlo... Bylo to naprosto super... Bylo to hezké a zajímavé... Bylo to úžasné... Naše první představení bych hodnotila za plný počet...“¹¹²

Nejhodnotnější byly pro mě odpovědi korespondentů na první dvě otázky: „Proč jsi se zapsal/a na dramatický kroužek?“ a „Co tě nejvíce baví na DK?“ Žáci

¹¹¹ Soubor dotazníků žáků DK ZŠ Cheznovice, 9. 1. 2020, soukromý archiv autorky.

¹¹² Tamtéž.

se do divadelního kroužku zapsali, protože je baví hraní, chtěli zkusit něco nového a divadlo je pro ně zajímavé. Na dramatickém kroužku je nejvíce zaujalo hraní pohádek, zábava při nacvičování, vyrábění kulis, předvádění emocí, ale i vzájemná spolupráce kolektivu.

Mladí divadelníci udělali za půl rok naší spolupráce obrovský pokrok. V prvním lednovém setkání, kdy jsme společně vybírali novou pohádku k secvičení, jsem si všimla, že se nestydí vyjádřit svůj názor. Dokáží spolu asertivně diskutovat a dobrat se řešení, které vyhovuje všem. Společně jsme vybrali novou inscenaci, kterou plánujeme uvést k oslavám Dnu matek, a to zkrácenou verzi klasické pohádky O dvanácti měsíčkách.

Nacvičování dětského divadelního představení bylo náročné. Ale pocit z vyvedeného představení a kladné ohlasy publika i herců jsou k nezaplacení. Vedení dramatického kroužku mě velice obohacuje. Jsem si jistá, že nacvičování dalších dětských her bude pro mou osobu i pro samotné děti výbornou zkušeností a prožijeme mnoho skvělých zážitků.

6 Závěr

Dětský divadelní soubor Plamínek byl založen roku 1975. Již dříve však v pramenech lze najít zmínky o dětských představeních. Dějiny dětského ochotnického divadla v Mýtě jsou pevně spjaty s dějinami Ochotnického divadelního spolku J. K. Tyl v Mýtě, proto nemůže být jeho historie opomenuta.

Ochotnický divadelní spolek vznikl 10. srpna 1863 a byl pojmenován Družstvo divadelních ochotníků v Mýtě. Počátek činnosti lze charakterizovat velkým zájmem a nadšením, které ovšem záhy upadlo. V této etapě přišla do Mýta první významná osobnost v historii ochotníků, a to Josef Knobloch. Na počátku 20. století ochotníci přeměnili svůj soubor v oficiální spolek, ale během první světové války byla jejich činnost přerušena z důvodu odchodu ochotníků na frontu.

Po první světové válce se stálým členem J. K. Tyla stal Jan Langer, významný sběratel materiálů o mýtských divadelnících. Z období 20. a 30. let nejsou k dispozici téměř žádné prameny, přesto tuto etapu ve vzpomínkách popisuje Jan Langer jako nejneprodnější. Po začátku druhé světové války byly aktivity ochotníků značně omezeny. Po roce 1948 proběhly v činnosti ochotníků organizační změny vzhledem ke změně režimu v Československé republice. Došlo mimo jiné ke sloučení Ochotnicko-čtenářské jednoty Tyl a Dělnického ochotnického spolku roku 1949.

60. léta se dají popsat jako kulturně bohaté období. Divadelníci se orientovali především na hry z dílny J. K. Tyla. Pramenů k této etapě je opět poskromnu, ale k popisu situace v této éře bohatě přispěly vzpomínky Marty Pálkové, babičky mého manžela, která se divadlu věnovala od roku 1949.

Po roce 1968 byly studovány hry veškerých žánrů a roku 1969 na post režiséra usedl Bohumil Adamec, jako snad nejdůležitější osobnost v dějinách divadelních ochotníků v Mýtě.

Divadelní spolek zaznamenal největší úspěch především s inscenací Julius Fučík, jejíž premiéra byla odehrána roku 1974. V roce 1975 byla založena tradice květnových divadelních přehlídek, které trvaly až do konce 80. let. Zároveň docházelo k útlumu činnosti divadelního spolku, jehož krize vyvrcholila na přelomu 80. a 90. let, kdy odešla tzv. starší generace, včetně pana Adamce.

Ochotnický divadelní spolek J. K. Tyla byl obnoven roku 2004. Spolek uvedl zatím devět inscenací, účastní se svými vystoupeními nejrůznějších kulturních akcí a každoročně

organizuje podzimní nesoutěžní přehlídku ochotnických spolků „Mýtský divadelní podzim“. V letošním roce je plánována premiéra nejnovější nacvičované inscenace „Ach ta něha našich dam“.

Hlavním tématem mojí diplomové práce bylo sledovat historii Dětského divadelního spolku Plamínek. Soubor byl aktivní od roku 1975 do poloviny 80. let minulého století. Během svého fungování nacvičil devět inscenací s roční pravidelností, účastnil se Okresní přehlídky ochotnických divadelních souborů v Mýtě a se svými inscenacemi hostoval i na dalších přehlídkách.

Největší úspěch DDS Plamínek zaznamenal s inscenací „Čarodějný bál“ od Dagmar Jandové. S touto hrou soubor vyhrál v Krajské soutěži dětských divadelních souborů v Plzni a postoupil do výběru pro Národní přehlídku dětských divadelních souborů v Kaplicích.

Mnoho dětských herců přestoupilo do dospělého souboru, který vedl Bohumil Adamec, a účinkují i dnes v Divadelním souboru J. K. Tyla Mýto. Diplomová práce představuje některé z nich, a to Petrou Končelovou, Lenkou Bartošovou, Václavem Moravcem a Václavem Rainkem.

Nejvýznamnější osobností dětského ochotnického spolku byla však režisérka Marie Vinšová, která se divadlu věnovala celý svůj život. Paní Vinšová se narodila 23. srpna 1928 v Mýtě. K hraní divadla se dostala již v dětství, neboť její maminka Marie Beranová navštěvovala zkoušky ochotnického spolku. Paní Vinšová byla dle vzpomínek mnou oslovených divadelních kolegů velice milá i ve svém osobním životě, nejen při vystupování na divadle nebo při režisérské práci.

V mnou prostudované literatuře se uvádí, že DDS Plamínek aktivně fungoval až do roku 1992, ale dle pramenů tomu tak nebylo. Poslední hrou, kterou Marie Vinšová režírovala, byla pohádka „Vánoční růže“ od Jarmily Hanzálkové uvedená roku 1984. Následně již paní Vinšová odmítla plnit funkci režisérky dětského divadelního souboru ze zdravotních a osobních důvodů. Paní Marie Vinšová zemřela 28. října 2008. Její vnučka jí ještě na podzim toho roku radostně oznámila, že navštěvuje zkoušky DS J. K. Tyla Mýto, ale paní Vinšová se bohužel premiérového představení své vnučky již nedožila.

DDS Plamínek má v Mýtě své volné pokračovatele, a to žáky Dramatického kroužku při ZŠ Mýto, který vede Dita Kleinhamplová, čestná členka DS J. K. Tyla Mýto. Dramatický kroužek funguje již šest let a ročně nacvičí dvě inscenace, specializuje se

na upravené klasické pohádky. Počet uchazečů je redukován a je nutná spolupráce s další vedoucí osobou. Dítě Kleinhamplové pomáhaly divadelní kolegyně Jana Ježková a Hana Lenková. Letos je jí pomocnicí Inka Linhartová, nová členka DS. J. K. Tyla Mýto.

Projektová část diplomové práce se věnuje Dramatickému kroužku Mateřské školy a Základní školy Cheznovice, který vedu já prvním rokem. Kroužek navštěvuje patnáct žáků školy. Projektová část popisuje průběh nácvičku první inscenace, tvorbu kulis i rekvizit a sleduje i samotný vývoj žáků, navštěvujících dramatický kroužek. V prosinci minulého roku žáci dramatického kroužku představili nastudovanou inscenaci „Ledovou královnu“ od Hanse Christiana Andersena v přepracované formě pro dětské herce a v současnosti nacvičují upravenou verzi pohádky O dvanácti měsíčkách, kterou plánují uvést k oslavám ke Dni matek.

Ochotnickému divadlu se věnuji již patnáct let a jeho historie byla tématem mé bakalářské práce. Má první diplomová práce se věnovala plzeňským ochotnickým spolkům. Mimo jiné pokračuji v psaní kroniky, kterou našemu spolku zanechal Bohumil Adamec. Ochotnické divadlo mě provází již půlku mého života a dalo mi mnoho skvělých zkušeností a dovedností, které využívám téměř denně ve svém osobním i profesním životě. Skvělou zkušeností je pro mě také vedení dramatického kroužku, neboť stejně jako paní Marta Vinšová mým hereckým kolegům, tak i já svým žákům nenásilně vštěpuji svoji lásku k divadlu a možnost přinášet radost a zábavu obecenstvu. Přináším jim možnost získat krásný a obohacující koníček na celý život.

7 Resume

Children's Theater Ensemble Plamínek was founded in 1975. However, earlier in the sources we can find references to children's performances. The history of the children's amateur theater in Mýto is closely linked to the history of the Theater Association Josef Kajetán Tyl, therefore its history cannot be omitted.

FOUNDATION OF THE THEATRE IN MÝTO (1863-1914)

This part of my work deals with generalities according to them all theatrical societies can be actually found. This period is characterized by big interest and enthusiasm that fall very soon at the same time. I tried to outline a development of the name for the theatre and also its changes according to places of its activity. The most significant person of amateurs in Mýto was Dr. Knobloch.

AMATEUR ACTIVITY IN THE INTERWAR PERIOD AND DURING THE SECOND WORLD WAR (1918-1945)

Although the period seems to be quite long, there are not many sources discovered from that time. In the period called the First Republic Jan Langer became a full time member of the amateurs. Most of all he collected materials about the theatrical society in Mýto. Mrs. Ungermannová became a director after Langer but afterwards the Second World War began.

AMATEUR ACTIVITY IN 50'S AND 60'S (1918-1945)

There were many changes in organisation of the society due to beginning of socialism in the Czech Republic. Amateurs connected with Tyl's Reader Society were brought together with Labour amateurs. In 1963 there was a very important anniversary - 100 years of playing of J.K.Tyl's Amateur Theatre.

AMATEUR ACTIVITY IN THE TIME OF BOHUMIL ADAMEC (1969-1992)

The mentioned period above is the most important in the whole history of amateur society in Mýto. Bohumil Adamec became its director in 1969. In 1983 there was 120th anniversary of this society. The production "Julius Fučík" brought the biggest success to the amateur group in 1974. The tradition of May parade was established. In 80's the activity of

the theatrical society slowly declined.

RESTORATION OF THE THEATER AMATEUR SOCIETY OF J.K.TYL IN MÝTO (2003-2020)

This period includes the whole time between the first idea of the restoration of the theatrical tradition in Mýto until contemporary year 2020. We can read about all planned events for this year. The director is still Petra Jandová.

CHILDREN'S THEATER ASSOCIATION PLAMÍNEK

The main topic of the thesis is to follow the history of the Children's Theater Ensemble Plamínek in Mýto. The ensemble was active from 1975 to the mid-1980s. During his work he rehearsed nine productions. Plamínek achieved the greatest success with the production “The Witch Ball“ by Dagmar Jandová, with which the ensemble won 1st place in the Regional Competition of Children's Theater Ensemble in Pilsen and advanced to the selection for the National Show of Children's Theater Ensemble in Kaplice.

The most important figure of the children's amateur club was its director Marie Vinšová. Mrs. Vinšová was born on 23 August 1928 in Mýto. The last play directed by Marie Vinšová was the fairy tale “The Christmas Rose” by Jarmila Hanzálková, introduced in 1984. Subsequently, Mrs. Vinšová refused to act as a director of a children's theater company for health and personal reasons.

DRAMA CLUB IN ELEMENTARY SCHOOL IN MÝTO

Plamínek has free successors in Mýto, namely students of the Drama Club at Mýto Elementary School, led by Dita Kleinhamplová, honorary member of Theater Association J. K. Tyl Mýto. The drama club has been in operation for six years and rehearses two productions a year. Mrs. Kleinhamplová were assisted by theater colleagues Jana Ježková and Hana Lenková. This year, she is assisted by Inka Linhart, a new member of Theater Association J.K. Tyl.

PROJECT

The project part of the thesis is devoted to the Dramatic Circle of Elementary School and Kindergarten Cheznovice. The project part describes the course of the first production,

the setting of props and the development of the pupils attending the drama club. In December last year, young theaters presented the staged production "Ice Queen" by Hans Christian Andersen. At present, the club is rehearsing a modified version of the fairy tale „About Twelve Months“.

8 Seznam pramenů a literatury

8.1 Seznam pramenů

Pamětní síň města Mýta:

ADAMEC, Bohumil. *120 let výročí činnosti od roku 1969 – 1983*

ADAMEC, B. *Zápisník: Příprava na kroniku ochotnického divadla*

LANGER, Jan. *Vzpomínková řeč na desetiletém výročí úmrtí Josefa Knoblocha.*

1948

1. *spolková kniha Družstva divadelních ochotníků v Mýtě, 1863 – 1896*

2. *spolková kniha, 1899 -1912*

3. *spolková kniha, 1913 – 1929*

4. *spolková kniha, 1930 – 1945*

5. *spolková kniha, 1946 - 1983*

Vyrozumění c.k. okresního hejtmana v Hořovicích řediteli divadla, 1874

LANGER, Jan. *Vzpomínková řeč na desetiletém výročí úmrtí Josefa Knoblocha.*

1848

Pozvání ke schůzi na přeměnu družstva ve spolek, 30. 4. 1900

Dopis oznamující rozeslání nových členských lístků ze dne 1. 2. 1902

Soukromý zápisník dr. Knoblocha, 1898 – 1938

Výroční list 85 let trvání Ochotnické – čtenářského spolku Tyl v Mýtě, 1848

Dopis adresovaný Ochotnicko – čtenářské jednotě Tyl v Mýtě ze dne 8. 7. 1945,

Zpráva režiséra za rok 1947

Upozornění ÚMDOČ na roční výročí divadelního zákona, Praha 11. 3. 1949

Pozvání na valnou hromadu Ochotnicko – čtenářské jednoty Tyl v Mýtě v neděli

11. 1. 1948

Zápis ze slavnostní schůze OČS Tyl, 10. 10. 1948

Výzva Dělnického ochotnického spolku ze dne 7. 7. 1949

Originální partitura s přiloženým věnováním a proslovem J. Karáska

Podklady k hodnocení spolku u příležitosti 120. výročí spolku, 1983

Osobní archiv autorky:

ADAMEC, B., PÁLKOVÁ, G. *Kronika divadelního souboru J. K. Tyla 1969 – 1999, od r. 2005.* nevydána.

Zápisy ze schůzí SKP 1967 – 1981: 7.12.1967

29.2.1968

30.5.1968

26.9.1968

Zápis z ustavující schůze SKP, 16. 1. 1967

Statut Sdruženého klubu pracujících v Mýtě. tiskopis.Mýto,1974

Návrh dohody MěNV v Mýtě a SKP v Mýtě na rok 1977

Zpráva o činnosti SKP za 2.pololetí roku 1977

Návrh dohody MěNV v Mýtě a SKP v Mýtě na rok 1977

8.2 Seznam monografií

ADAMEC, Bohumil. *Kronika divadelního souboru J. K. Tyla: 1969-1990.* nevydána. Mýto. 1999.

BRANDTNER, Karel. *Jak se v Mýtě za dřívějších let žilo a hospodařilo.* Mýto. nevydaný strojopis. 1922. 7 s.

CÍLKOVÁ, Eva. *Hrajeme pohádky z celého světa.* 1. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-695-7.

CÍSAŘ, Jan a kol., *Cesty českého amatérského divadla.* 1. vyd. Praha: IPOS, 1998. ISBN 80-7068-129-2.

CIRONIS Petros. *Národní divadlo a Rokycansko.* 1. vyd. Rokycany: ONV, 1984. 91. s.

KARÁSEK, Josef. *Kapitoly z historie Mýta.* strojopis. Mýto: Kulturně historický sbor při MěNV v Mýtě, rok neuveden. 142 s.

KARÁSEK, Josef. *Historie divadelních ochotníků v Mýtě.* 1. vyd. Mýto: Kulturně historický sbor k 110tému výročí založení divadelních ochotníků J. K. Tyl v Mýtě, 1977.

Kolektiv autorů. *700 let města Mýta: 1296-1996.* 1. vyd. Mýto: Městský úřad, 1996. 100 s.

Kolektiv autorů. *Jak vzniká spolek*. 1. vyd. Praha: Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1992. ISBN 80-7068-037-7.

MACKOVÁ, Silva. *Divadlo a výchova*. 1. vyd. Brno: Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2016. ISBN 978-80-7460-101-9.

MACHKOVÁ, Eva. *Metodika dramatické výchovy*. 13. vyd. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2015. ISBN 978-80-7068-298-2.

POLÁČKOVÁ, Vladana. *Amatérské divadlo v Mýtě*. Plzeň, 1993. Diplomová práce. ZČU, FPE, KČJ.

RICHTER, Luděk. *O divadle (nejen) pro děti*. 1. vyd. Praha: Společenství pro pěstování divadla pro děti a mládež, 2006. ISBN 978-80-902975-6-0.

RICHTER, Luděk. *Divadlo pro děti*. 1. vyd. Praha: Dobré divadlo dětem, 2015. ISBN 978-80-905-055-0-6.

SCHNEIDEROVÁ, Gita. *Historie ochotnického divadla v Mýtě*. Plzeň, 2012. Bakalářská práce (Bc.). ZČU, FPE, KHI.

Stanovy ochotnicko-čtenářské jednoty Tyl v Mýtě, Rokycany: Knihotiskárna Jos. B. Zápotocký, 1901

8.3 Seznam periodik

Zpravodaj města Mýta. Mýto: Městský úřad: 2002: 2. r., č. 2

2003: 3. r., č. 1

2004: 4. r., č. 3

2005: 5. r., č. 1 a č. 2.

2008: 8. r., č. 1., č. 2 a č. 4

HOFMAN, Karel. *Nejstarší repertoár rokycanských ochotníků*. In: Sborník dr. B. Horáka v Rokycanech. 1. vyd. Rokycany: OK ONV v Rokycanech, 1990. s. 27-45

HOŘEJŠ, Petr. *Zrod českého divadla*. výstřižek z neoznačených novin. Uložen v Pamětní síni města Mýta. bez signatury.

KREJČÍKOVÁ, Lenka. *Bohumil Adamec a Mýto*. In Podbrdské noviny, 2007, roč. 15, č. 7, s. 7

8.4 Internetový zdroj

<http://www.divadlomyto.cz/>, dost. 23. 4. 2020

8.5 Orální svědectví¹¹³

Bartošová Lenka – narodila se roku 1960 a v ochotnickém divadelním spolku v Mýtě působí od roku 1974. Nejdříve hrála v dětském souboru a v 70. letech přestoupila do souboru dospělého. Členkou současného divadelního ochotnického spolku je od jeho obnovení roku 2005.

Kleinhamplová Dita – narodila se roku 1971 v Plzni. V mýtském ochotnickém spolku působila od roku 2005. S manželem se poznali při studiu vysoké školy a po promoci se přestěhovali do Mýta. Pracuje jako třídní učitelka na mýtské základní škole, kde také vede Dramatický kroužek. V současné době drží statut čestného člena DS J. K. Tyla Mýto.

Moravec Václav – narodil se roku 1962. V Dětském divadelním souboru Plamínek působil od roku 1976 a v 80. letech přestoupil do souboru dospělého. V mýtském divadelním spolku účinkuje dodnes.

Pálková Marta – narodila se roku 1933 v Českých Velenicích, v šesti letech se s rodinou přestěhovala do Mýta. Ochotnickém divadlu se věnovala od roku 1949 zhruba následujících 20 let. Poslední hra, ve které hrála, byla inscenace Oty Zelenky „Julius Fučík“.

Trojanová Alena – narodila se roku 1956. Její maminka byla Marie Vinšová, režisérka DDS Plamínku. Působila několik let v dětském souboru. Nyní se již ochotnickému divadlu nevěnuje.

Wachsmanová Pavla – narodila se roku 1985 v Rokycanech. Sama Wachsmanová se k divadlu dostala jako alternance jedné role v divadelní hře „Lysistrata“ od Miroslava Horníčka.

¹¹³ Nahrávky rozhovorů jsou vloženy na příloženém CD.

9 Seznam příloh

I. Plakát dětského divadelního představení „Mluvicí prsten“

Plakát pochází z prosince 1975 a zve obecnost na premiéru první inscenace Dětského divadelního souboru Plamínek, která se uskutečnila 2. ledna 1976. Originál je uložen v Pamětní síni města Mýta.

II. Skupinová fotografie dětských herců a paní režisérky ze hry „Mluvicí prsten“

Fotografie byla pravděpodobně pořízena na premiéře zmíněné hry, tj. 2. ledna 1976, je uložena v Pamětní síni města Mýta.

III. Skupinová fotografie dětských herců z inscenace „Soví princezny“

„Soví princezny“ byly druhou inscenací, kterou nacvičil DDS Plamínek. Premiéra se uskutečnila v rámci Mýtské divadelní přehlídky 27. května 1977. Fotografie mi zapůjčila dcera paní režisérky Vinšové Alena Trojanová.

IV. Článek z Hlasu Rokycanska z 8. prosince 1978

Autorka článku píše o Divadelní přehlídce ochotnických souborů v Podmoklech, na níž vystoupil i dětský divadelní soubor z Mýta. Výstřižek je vlepen v Páté spolkové knize divadelního souboru v Mýtě, uložena v Pamětní síni města Mýta.

V. Článek z hlasu Rokycanska z 14. května 1981

V článku autor popsal průběh Přehlídky dětských divadelních ochotnických souborů v Radnicích. DDS Plamínek zde vystoupil se svojí předposlední inscenací „Hloupé království“. Výstřižek je vlepen v V. spolkové knize divadelního souboru v Mýtě, uložena v Pamětní síni města Mýta.

VI. Osobnosti DDS Plamínku a DS J. K. Tyla Mýto

Fotografie z různých představení DS J. K. Tyla Mýto. Na jednotlivých fotografiích nalezneme Ditu Kleinhamplovou (vedoucí Dramatického kroužku při ZŠ Mýto), Pavlu Wachsmánovou (vnučka režisérky DDS Plamínku Marie Vinšové), Petru Končelovou (režisérka DS J. K. Tyla Mýto), Lenku Bartošovou, Václava Rainkeho a Václava Moravce (bývalí členové DDS Plamínku a současní členové mýtského ochotnického spolku). Bližší informace v popisících fotografií. Fotografie jsou dostupné na webové stránce <http://www.divadlomyto.cz/fotogalerie>, 5. 2. 2020.

VII. Ukázka z dotazníkového výzkumu v Dramatickém kroužku při ZŠ Mýto

Po rozhovoru s Ditou Kleinhamplovou jsem chtěla poznat, jak vnímají tvorbu divadelní inscenace samotní žáci, kteří navštěvují mýtský dramatický kroužek. Nebylo možné uskutečnit osobní setkání, proto jsem vytvořila tento krátký dotazník.

VIII. Fotografie ze čtené zkoušky Dramatického kroužku ZŠ a MŠ Cheznovice ze 17. října 2019

Čtená zkouška se uskutečnila na třetím setkání našeho dramatického kroužku. Jejím cílem bylo seznámení dětských herců s dějem a textem pohádky. Fotografie pocházejí z osobního archivu autorky.

IX. Tvorba kulis v rámci výtvarné výchovy 3., 4. a 5. roč. ZŠ Cheznovice

Tvorba kulis probíhala také na samotných zkouškách našeho dramatického kroužku, ale vzhledem k jejich náročnosti jsme měli možnost malovat kulisy i v rámci výtvarné výchovy, a to ve dnech 20. a 27. listopadu 2019. Fotografie pocházejí z osobního archivu autorky.

X. Návrhy kostýmů mladých divadelníků Dramatického kroužku ZŠ a MŠ Cheznovice

Součástí čtené zkoušky 17. října 2019 se stalo vytvoření návrhů kostýmů pro jednotlivé postavy. Každý žák si po přečtení scénáře nakreslil, jak si představuje svoji roli. V příloze vidíme návrh kostýmu Soba a Čarodějnice. Fotografie pocházejí z osobního archivu autorky.

XI. Představení Dramatického kroužku ZŠ a MŠ Cheznovice z 19. prosince 2019

Jednalo se o třetí představení našeho dramatického kroužku, které bylo určeno pro rodiče mladých herců a další veřejnost. Fotografie pocházejí z osobního archivu autorky.

XII. Ukázky vyplněných dotazníků mladých cheznovických divadelníků

Dotazníky jsem rozdala žákům, kteří navštěvují Dramatický kroužek při ZŠ a MŠ Cheznovice, během našeho prvního setkání v novém roce 9. 1. 2020. Cílem šetření bylo zjistit, jak žáci prožili představení, jaké byly ohlasy rodičů, mají-li žáci návrhy na nacvičení nové hry, ad. Fotografie pocházejí z osobního archivu autorky.

I. Plakát dětského divadelního představení „Mluvící prsten“

SKP Mýto - divadelní odbor J.K.Tyl se žáky
ZDS Mýto, uvádí pohádkovou veselohru
o třech dějstvích
od Jana Švestky

MLUVÍCÍ PRSTEN

Režie - Marie Vinšová
Osoby a obsazení:

Královna	Jana Antěnová
Páče	Blanka Koželoušková
Klenotník	Jiří Balaj
Princezna	Blanka Těranová
Honza	Václav Ráinke
Matěj	Zdeněk Florian
Kučer	Lenka Klírová
Růženka	Jana Seřizgová
Hlas prstenu	Vikta Machová

Scéna: J. Klír • Zvuk: J. Vild • Projektce: S. Mach • Insce: J. Fikar
Osvětlení: J. Veverka • Text sledují: H. Vildová a A. Košarova

Začátek v 15 hod. - vstupné: dospělí 8 Kčs, děti 5 Kčs
v 19 hod. - vstupné: 10 Kčs

Předprodej: prodejna OTSKV od 27. 12. 1975.

PÁTEK 2. LEDNA 1976 V SÁLE KINA V MÝTĚ

II. Skupinová fotografie mladých herců a paní režisérky ze hry „Mluvící prsten“

Čtvrtá zleva: Režisérka DDS Plamínku Marie Vinšová.

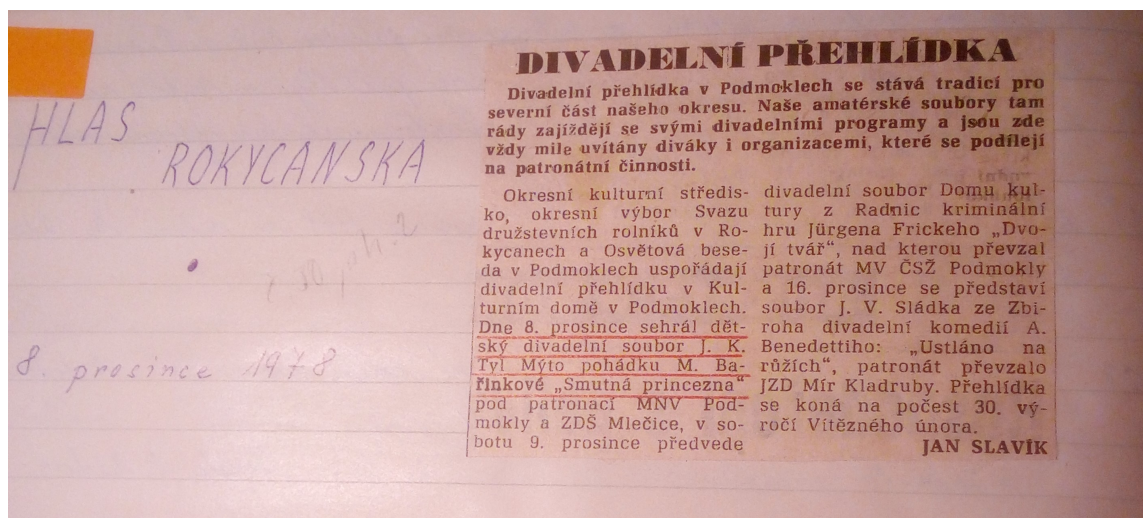
Zcela vlevo: Lenka Bartošová ve své první divadelní roli Ibrahima.

III. Skupinová fotografie mladých herců z inscenace „Soví princezny“

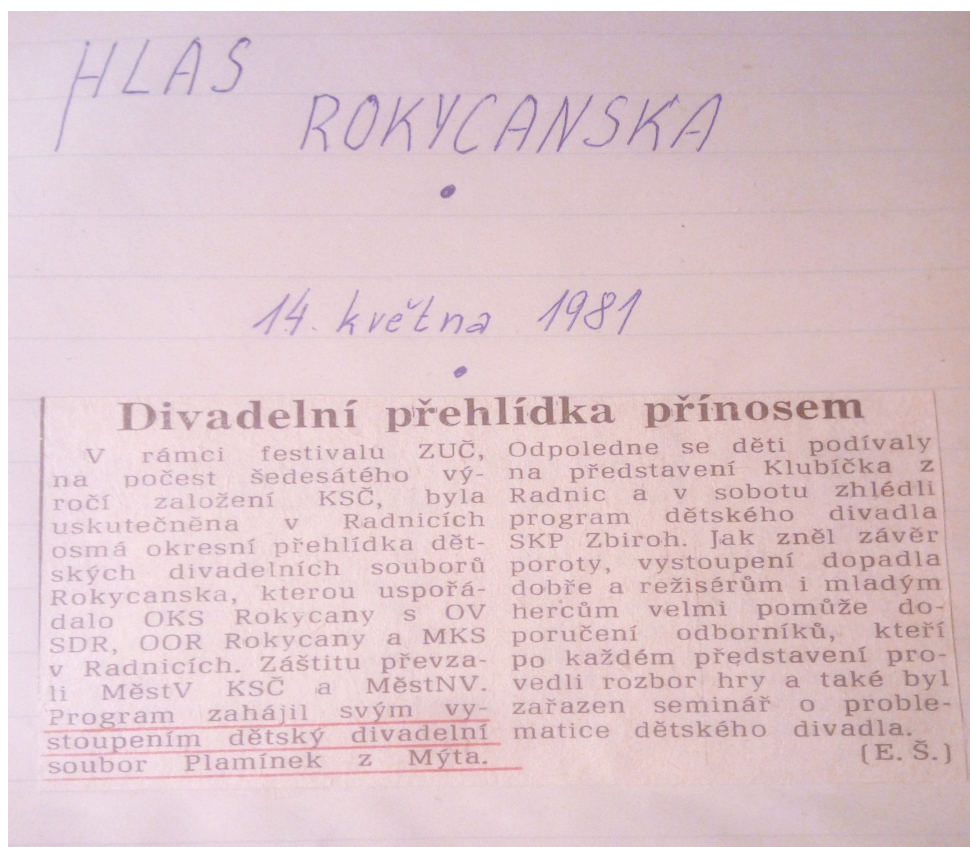

Třetí zleva: Václav Moravec ve své první divadelní roli krále.

IV. Článek z Hlasu Rokycanska z 8. prosince 1978

V. Článek z Hlasu Rokycanska z 14. května 1981

VI. Osobnosti DDS Plamínek a DS J. K. Tyla Mýto

Zleva: Jiří Lenk, Dita Kleinhamplová, vedoucí dramatického kroužku ZŠ Mýto, a Pavla Wachsmánová, vnučka Marie Vinšové, v divadelní komedii "Rozmarný duch", 1. 2. 2013.

Petra Končelová, režisérka DS J. K. Tyla Mýto, s manželem při průvodu k oslavám 150. výročí založení mýtského divadelního spolku, 12. 10. 2013.

Lenka Bartošová a Václav Rainke při představení u kaple sv. Vojtěcha v Mýtě, Vojtěšská pouť 2017.

Václav Moravec a Inka Linhartová v pohádkové komedii "Jak to bylo s Růženkou", 30. 11. 2019.

VII. Ukázka z dotazníkového výzkumu v dramatickém kroužku

při ZŠ Mýto

Dotazník – Dramatický kroužek

Jsem žákem 9 ročníku.
Na dramatický kroužek jsem se přihlásil/a poprvé po několikáté
Kolikátý rok kroužek navštěvuješ? 1
Proč si se do dramatického kroužku přihlásil/a?
Protože mě tam dopláčeli kamarádky a
i proto protože mě baví ~~to~~
to
Co tě nejvíce baví na dramatickém kroužku?
Ráda si ze sebe dělám srandu a proto když
můžu hrát někoho jiného ~~at~~
Navštěvuji i jiné kroužky ANO/NE (pokud ano, napiš, prosím, které)
Mezi mé záliby patří (napiš, prosím, alespoň tři)
tanec, kreslení, *
Mimo školu navštěvuji i další zájmové kroužky ANO/NE (popř. které) Zuš Bohycany
Výtvarka
Změnil by si něco ve vedení kroužku?
Ne
Chtěl by si v divadle pokračovat i v pozdějším věku? ANO/NE
Proč?
Baví mě to

Děkuji ti za spolupráci Gita P.

VIII. Fotografie ze čtené zkoušky Dramatického kroužku ZŠ
Cheznovice 17. října 2019

IX. Tvorba kulis v rámci výtvarné výchovy ve 3., 4. a 5. ročníku

X. Návrhy kostýmů mladých divadelníků Dramatického kroužku
při ZŠ a MŠ Cheznovice

XI. Představení Dramatického kroužku ZŠ a MŠ Cheznovice
z 19. prosince 2019

Gerdu zajal loupežnický dědek. Zachránilo ji loupežnické děvče, se kterým se hlavní hrdinka skamarádila.

Sněhová královna začarovala Káje svým polibkem. Chlapec byl pohlcen svoji nekonečnou hrou s ledovými kostkami.

Gerda osvobodila Káje a společně se vrátili domů.

Mladí herci z Dramatického kroužku ZŠ a MŠ Cheznovice při "děkovačce".

XII. Ukázky dotazníků mladých cheznovických divadelníků

Proč si se zapsal/ do dramatického kroužku?

Bavímě hrát loutkové tak jsem
skusila i dramatický

Co tě nejvíce baví na DK?

úplně všechno

Máš nějaké návrhy pro DK?

ano, 12 měsíčku a 🍷 Harkulka

Jak by si zhodnotil/a naše první představení?

Dobře a krásně

Co se povedlo? Co se nepovedlo?

všetko se povedlo.

Co na naše vystoupení říkali tvoji rodiče a kamarádi?

Hezké, záborné.

Proč si se zapsal/ do dramatického kroužku?

do dramatického kroužku jsem se přihlásil protože mě baví hrát

Co tě nejvíce baví na DK?

Na DK mě baví hlavně předvádění pocitů atd.

Máš nějaké návrhy pro DK?

Rád bych zahrál PROČ, Ře. Vy. V. T., Achilles a Hektor, o trojském koni jak z sa

Jak by si zhodnotil/a naše první představení?

Naše první představení bylo pěkné a myslím si že mělo i úspě

Co se povedlo? Co se nepovedlo?

Ja mě se nejvíce povedla i bulisi a nepovedlo snic

Co na naše vystoupení říkali tvoji rodiče a kamarádi?